

Šola in narodna zavest

Ugledni avstrijski narodopisec univ. prof. Haiding je pred kratkim v nekem predavanju na Gradiščanskem opozoril na dejstvo, da se je vsak pripadnik tamkajšnje nemške manjšine, ki je pred prvo svetovno vojno obiskoval madžarsko šolo, potujčil, če niso bili doma posebno zavedni. Brez izjeme potujčil pa se je vsak nemški ali hrvaški gradiščanski otrok, ki so ga dali v višje šole.

Nič drugače ni s slovenskimi otroki pri nas na Tržaškem, na Goriškem in na Koroškem. Izkušnja nas uči, da je vsak mladi človek, ki je obiskoval italijansko ali nemško šolo, za našo narodno skupnost izgubljen. To seveda ne velja za tisti čas, ko so morali pod fašizmom VSI slovenski otroci v italijanske šole. Med njimi je bila namreč ogromna večina takih, ki so imeli zavedne starše in bi bili hodili v slovenske šole, če bi bile obstajale. Bili so prisiljeni iti v tuje šole. Vendar pa je bila tudi tako storjena slovenski narodni skupnosti velika škoda, kajti otroci se v fašistični šoli niso naučili ničesar, kar bi bilo utrdilo narodno zavest v njih. Niso se učili narodne zgodovine in niso slišali slovenske besede. Tako niso dobili niti približne predstave o naši narodni zgodovini in zato imamo danes pri nas toliko ljudi, ki prepričano in brez zlega namena trdijo, da smo Slovenci narod brez zgodovine. Tako mislijo zato, ker naše narodne zgodovine ne poznajo, se je niso nikoli učili, nikoli niso v šoli slišali o njej in zato tudi niso nikoli postali toliko radovedni, da bi se bili sami pozanimali zanjo in se poučili o njej. In zato imamo tudi toliko ljudi, celo med izobraženci, ki ne znajo toliko knjižne slovenščine, da bi bili sposobni napisati v njej kratek članek ali pravilno spregovoriti kratek govor. Vse to jih ovira v javnem narodnem delovanju, tudi če se prištevajo med zavedne Slovence.

Še vedno hujšo, naravnost pogubno škodo pa napravi tuja šola na tistega otroka, ki ga vpišejo starši vanjo HOTE, iz kljubovalnosti ali nerazumljivega prezira do slovenske šole. Tudi če doma še govorijo z otrokom slovensko, se otrok v šoli vedno bolj vrašča v duhovni prostor in kulturo ter miselnost tujega naroda, hkrati pa se vedno bolj odtuja lastnemu narodu. Začne se kulturno identificirati s tujim narodom. Vse, kar zadeva kulturo tujega naroda, mu zveni s časom bolj domače kakor tisto, kar zadeva kulturo njegovega lastnega naroda. Vsi njegovi sošolci so tuje narodnosti, med njimi si izbere svoje prijatelje, odtuji pa se otrokom lastne narodnosti, tudi če živi v isti ulici ali v istem predmestju, v isti vasi kot oni. Postanejo si tujci. Razen tega se začne izogibati občevanja z njimi še iz drugega razloga. Postaja ga namreč sram, da ne obvlada tako izobražene slovenske govornice kot oni, ki hodijo v slovenske šole. Boji se, da bi ga imeli za ignoranta, ker ne zna tistega, kar znajo oni: slovenskega besednega zaklada, slovenske zgodovine, slovenske literature, slovenskega zemljepisa. In se jih začne izogibati, če se jih le more.

Tako vidimo fante in dekleta, ki so hodili v tuje šole, da se redno in povsod družijo samo s fanti in dekleti druge narodnosti in da ne spregovorijo slovenske besede v njihovi družbi. In jim je nerodno, če jih kdo slovensko nagovori, kadar so z drugimi. Boje se biti DRUGAČNI od onih, boje se, kaj bodo rekli oni, postali so OPORTUNISTI, BOJEČNEŽI, HINAVCI do drugih in do samega sebe, in taki bodo — vsaj večina — ostali do smrti, po krivdi svojih staršev, ki so jih dali v tujo šolo zato, da bi bilo otroku BOLJE. Toda ali je bolj človeku, ki mora živeti celo življenje kot boječnež, kot strahopetnež in oportunist?

Pomena osnovne šole v lastnem jeziku se

Državni proračun za leto 1972 121 milijard šilingov

Socialistična vlada je v ponedeljek dočela osnove avstrijskega proračuna za leto 1972. V tem prvem osnutku je 121 milijard šilingov izdatkov in več kot 111 milijard šilingov dohodkov. V finančnem ministru pravijo, da bi bilo po teh računih okoli 9,8 milijarde šilingov deficita (primanjkljaja). Zvezni kancler dr. Bruno Kreisky je v ministrskem svetu na koncu šesturne seje poudaril, da je sicer še čas za pogajanja, glede proračuna, z ostalima strankama, vendar je gotovo, da primanjkljaj ne bo presegel deset milijard šilingov.

Državni proračun za leto 1972, je izjavil finančni minister dr. Hannes Androsch, vsebuje poleg že obstoječih proračunskih postavk za ceste, šole, visoke šole in raziskovanje, tudi nove postavke za boljše oskrbovanje vojnih invalidov, več denarja za gorske kmete. Prav njim bodo v času štirih ali petih let dali na razpolago eno milijardo šilingov. To bi pomenilo, da bi gorski kmet-

je leta 1972 — v to vsoto je vključen tudi zeleni načrt — dobili dodatno 200 do 250 milijonov šilingov.

SPÖ IN ÖVP — SOGLASJE V DVEH SOCIALNIH VPRAŠANJIH

S 1. julijem se bodo zvišale v Avstriji otroške doklade za dvajset šilingov za otroka. O tem sta se zedinili obe veliki stranki v finančnem in proračunskem odboru parlamenta. Otroške doklade bodo potemtakem znašale za posameznega otroka 240 šilingov, za dva 530.—, za tri 995.—, za štiri 1275.— in za vsakega nadaljnjega otroka 360 šilingov.

Dalje je Avstrijska ljudska stranka odobrila socialistični predlog po boljši odpravnini, in sicer zavoljo tega, ker ima vsak nastavljenec, ko dopolni starostno mejo, v prihodnje pravico do odpravnine (seveda mora šest mesecev pred tem pravilno odpovedati službo).

Slovinci ne morejo vsega trpeti

Predsednik skupščine Slovenije Sergej Kraigher je v svojem govoru na srečanju nekdanjih aktivistov osvobodilne fronte v Polževem tudi dejal:

Slovinci si vsekakor tako kot drugi narodi Jugoslavije in Evrope želimo mir v Evropi in uspeh priprav za konferenco o evropski varnosti in uspeh konference. Razumljivo je, da ob reševanju še nerešenih vprašanj iz druge svetovne vojne, ki se neposredno tičejo nas, vidimo sestavni del prizadevanj in se vključimo po svojih močeh v njihovo reševanje. Pri tem je naravno, da težimo za urejanjem pogojev življenja in razvoja naše nacionalne manjšine,

njenega enakopravnega položaja in njene zaščite, v sosednih državah v skladu z deklaracijo Združenih narodov o človeških pravicah in veljavnimi državnimi pogodbami in sporazumi. Pri tem nas vodi predvsem zavest, da moramo graditi odnose z našimi sosedi v prvi vrsti na tem, kar nas že povezuje in kar nas lahko še bolj tesno poveže v prihodnosti. Seveda pa ne moremo mirno mimo manifestacij obžalovanja za izjalovljenimi denacionalizatorskimi pritiski in neuspelim genocidom nad Slovenci v preteklosti, do katerih je prišlo v minulem na Koroškem in Štajerskem v sosednji Avstriji.

Mir na Bližnjem vzhodu v nevarnosti

Položaj v tem delu sveta ne obeta nič dobrega. — Pogoji Sadata in Golde Meirjeve za odprtje Sueškega prekopa.

Egiptovski predsednik Sadat je te dni obiskal fronto vzdolž Sueškega prekopa. Ob tej priliki je oficirjem in vojakom povedal, da je sporočil predsedniku Združenih držav Amerike Nixonu egiptovske predloge za morebitno odprtje Sueškega prekopa. V tem sporočilu Sadat postavlja tri pogoje: 1. egiptovske oborožene sile morajo prekrčiti prekop in se nastaniti na vzhodni obali; 2. čas prekinitve ognja je omejen na šest mesecev in 3. v tem času se mora Izrael umakniti iz vseh zasedenih področij.

V Jeruzalemu pa je v parlamentu govorila predsednica vlade, gospa Golda Meirjeva, ki je izjavila, da je stališče izraelske vlade do odprtja Sueškega prekopa še zmerom

pozitivno. Hkrati je izjavila, da Izrael ne bo dopustil, da se bodo dela za odprtje prekopa opravljala pod grožnjo vojne.

NAPADENA IZRAELSKA LADJA IN LETALA

Gospa Golda Meirjeva je v nedeljo poudarila, da bo Izrael ukrenil vse potrebno, za neoviran promet ladjevja po morskih poteh. S tem je menila napad na izraelsko petrolejsko ladjo. Proti ladji so pretekli petek iz neznanega motornega čolna izstrelili kakih deset strel, v ožini Bab El Mandel ob vходу iz Adenskega zaliva v Rdeče morje. Drugi incident se je dogodil ob Sueškem prekopu, ko sta dve egiptovski letali preleteli izraelske položaje. Predstavniki izraelske vlade je označil oba incidenta kot silno resna.

● Strokovnjaki so odkrili vzrok, zaradi katerega je v Kaspijskem morju vse manj rib. Kot glavni vzrok omenjajo zmanjšano količino planktona. Količina le-tega v morju je odvisna od količine fosforja, ki ga voda vsebuje. Pred vojno je bilo v tem morju 100 mg fosforja, danes pa ga je le 13 mg v kuhičnem metru vode. Zaradi tega so se strokovnjaki odločili, da bodo morje pognojili s 30 tonami fosfora. Računajo, da bo morje potem nudilo za okoli 7500 ton rib več.

OBJAVA

Državna gimnazija za Slovence sporoča:

1. Učenci 4. razreda ljudske šole, ki so zreli za 1. kategorijo (1. Klassen-zug) glavne šole, lahko vstopijo v 1. razred gimnazije brez sprejemnega izpita.

2. Učenci 4. razreda ljudske šole, ki so zreli za 2. kategorijo (2. Klassen-zug) glavne šole, morajo delati sprejemni izpit iz slovenščine, nemščine in matematike, če hočejo vstopiti v 1. razred gimnazije. Prijave za sprejemne izpite naj starši oddajo vsaj do 30. 6. 1971 na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Sprejemni izpiti bodo v četrtek, 1. julija 1971, s pričetkom ob 8. uri. Izpraševala se bo snov 4. šolske stopnje.

3. Za vstop v višje razrede je potreben osebni razgovor z ravnateljem gimnazije. Ravnateljstvo

Sovjetska zveza za mednarodno pogodbo o Luni

Sovjetski zunanji minister Gromiko je poslal glavnemu tajniku OZN U Tantu pismo, v katerem predlaga, naj bi postavili na dnevni red prihodnjega 26. zasedanja glavne skupščine vprašanje „sestave mednarodne pogodbe o Luni“.

Sovjetska zveza predlaga, da je treba v osnutek pogodbe vnesti sledeče osnovne postavke: „Raziskovanje in uporabo Lune je treba uresničevati upoštevajoč koristi sedanjih in prihodnjih generacij; uporaba sile ali katerega koli sovražnega delovanja, je na Luni strogo prepovedano, prav tako je prepovedana uporaba Lune za sovražna dejanja proti Zemlji; prepoved se zlasti razteguje na jedrsko in drugo množično uničevalno orožje in na katerokoli drugo uporabo Lune v vojaške namene.“

„Površina in notranost Lune ne bodo smele postati last držav, mednarodnih ali meddržavnih organizacij, državnih organizacij, ali pa fizičnih oziroma juridičnih oseb.“ V zadnji postavki Gromikovega predloga, je rečeno, „da se države podpisnice obvezujejo, da bodo sprejele vse ukrepe za ohranitev življenja in zdravja človeka na Luni.“

Pismo Gromika U Tantu se zaključuje s predlogom, da morajo imeti vse države pravico podpisati to pogodbo.

KRATKE VESTI

● V petek, 18. junija, bodo na Vrbskem jezeru splovili novo motorno ladjo, pod imenom „Klagenfurt“, ki jo je naročilo mestno prometno podjetje v linški ladjedelnici, in bo služila izletniškemu in rednemu prometu na jezeru. Nato bodo dali na Otoku (Vrbsko jezero) dosedanji ladj „Klagenfurt“ novo ime, in sicer „Maria Wörth“. Prebivalstvo je k temu svečanemu aktu vlijudno vabljen.

● Minister za zdravstvo indijske države zahodna Bengalija je izjavil, da se med begunci iz Vzhodnega Pakistana, ki so preplavili obmejne predele Indije, širi epidemija kolere, kateri oblasti niso kos.

Med begunci je blizu 10.000 ljudi bolnih za kolero. Za to nalezljivo boleznijo lahko umrejo v teh krajih v manj kot 48 urah. Po neuradnih podatkih je do včeraj umrlo za kolero 5000 ljudi.

dobro zavedajo tudi tisti nemško nacionalistični in šovinistični krogi na Koroškem, ki onemogočajo slovenski osnovnošolski pouk. Vedo namreč, da bo to s časom nujno privedlo do popolnega potujčevanja slovenske manjšine. Narod brez osnovne šole v lastnem jeziku je obsojen na potujčenje. Tega se zavedajo tudi tisti, ki nočejo, da bi dobila slovenščina v osnovnih šolah Beneške Slovenije mesto, ki ji gre, in ki delajo, če le morejo, ovire slovenskemu šolstvu tudi na Tržaškem in Goriškem. Zato pa mora biti vsemu našemu ljudstvu slovensko šolstvo še toliko bolj pri srcu. (Novi list)

OD TEDNA DO TEDNA

BERZANTI: DEŽELA PODPIRA ZAHTEVE SLOVENCEV V ITALIJI

„Upoštevam resnost, s katero ste obrazložili svoje zahteve in izražam razumevanje za vsa vprašanja, ki ste jih zastavili predsedniku vlade Colombu. Rad bom posredoval, da vlada upošteva vaše upravičene zahteve in da vas predsednik vlade Colombo čimprej sprejme.“ Takšno zagotovitev je dal predsednik dežele Furlanije-Juljske krajine Berzanti v petek, 4. junija, delegaciji slovenske skupnosti, ki je prišla k njemu, da posreduje pri rimski vladi za sprejem slovenskega zastopstva, ki ji bo pojasnila zahtevo po globalni zakonski zaščiti, vsebovani v spomenici od 3. decembra 1970.

Sprejem pri predsedniku italijanske vlade so pismeno zahtevali vsi vidni Slovenci javnega in političnega življenja v Italiji. Predsednika Berzantija je najprej pozdravil poslanec Škerk, nato so spregovorili dr. Drago Štoka, Dušan Lovriha, Boris Race, Avgust Sfiligoj, Emil Cenčič (zastopnik slovenskih duhovnikov), Marko Waltritsch, Izidor Predan, Edvin Švab in Viljem Černo.

Po pogovoru predsednika z delegacijo predstavnikov slovenske manjšine je deželna uprava izdala dajše uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da se je predsednik Berzanti obvezal, da bo posredoval pri predsedniku vlade Colombu, da čimprej sprejme slovenske predstavnike, saj gre za vprašanja, katerih rešitev je odvisna od vlade, in ki jih je mogoče reševati samo na vsedrjavni ravni. Ob tej priložnosti — pravi uradno poročilo dežele — je predsednik Berzanti podčrtal, da dežela upošteva potrebe slovenske manjšine — v kolikor gre seveda za pristojnosti dežele — saj je treba navzočnost Slovencev na našem področju ocenjevati pozitivno tudi v zvezi z mednarodnimi okoliščinami dežele Furlanije-Juljske krajine.

RAZGOVOR MED VELEPOSŁANIKI O BERLINU

Pretekli teden so se vršili razgovori med štirimi veleposlaniki o Berlinu in vse kaže, da so naredili nov korak naprej, odnosno da prihaja do spora o brzini reševanja vprašanj, saj je sovjetski veleposlanik Abrasimov dejal, da so „naredili korak naprej, lahko pa bi naredili dva“.

Vendar pa so komentarji pozitivni, češ da pričenjajo realistično gledati na to vprašanje in da bodo pristali na stvarnost, ki pomeni obstoj dveh Nemčij vključno z berlinskim zidom ter na priznavanje, da Zapadna Nemčija ne more imeti dveh prestolnic: stvarno Bonn in politično sentimentalno, ki naj jo predstavlja Berlin. Po drugi strani pa gre tudi za sovjetsko priznanje jamstva za normalne zveze med Berlinom in Zapadno Nemčijo.

TRIDESETLETNICA USTANOVITVE JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

30-letnica vstaje in ustanovitve jugoslovanske ljudske armade bo letos obeležena z velikimi manevri oboroženih sil Jugoslavije. V manevrih bodo, po vesteh iz državne tajništva za narodno obrambo, sodelovale enote Jugoslovanske ljudske armade, teritorialne obrambe, civilne zaščite in druge enote splošne ljudske obrambe. Manevri bodo med drugim služili za preverjanje učinkovitosti sistema splošne ljudske obrambe.

POLOŽAJ SOVJETSKE ZVEZE V EGIPTU SE JE UTRDIL

„The New York Times“ meni, da se je položaj Sovjetske zveze v Združeni arabski republiki (Egiptu) po sklenitvi najnovejše pogodbe z Egiptom utrdil. Dejansko gre sicer samo za pravno potrditev dejanskega položaja Sovjetske zveze v Egiptu. Pogodba, podpisana s predsednikom Sadatom, zagotavlja sicer dobavo sovjetskega orožja, prav tako vežbanje egiptovskih vojakov v sovjetskem orožju. Vseh teh ugodnosti je bil Egipt deležen že za časa Naserja, vendar brez formalnosti. Na vseh področjih je predsednik Sadat zagotovil pospeševanje zблиževanja s Sovjetsko zvezo. Egiptu v prid govori obveza, da se državi ne bosta vmešavali v notranje zadeve druge države.

SOVJETSKI IN AMERIŠKI KOMENTAR O ZASEDANJU NATO

Moskovski časopisi objavljajo obširne komentarje iz Lizbone o sklepih zasedanja zunanjih ministrov NATO. Sovjetski časopisi poudarjajo, da se udeleženci zasedanja še vedno sklicujejo na oboroževalno tekmo in

da sabotirajo sovjetske miroljubne predloge.

Po drugi strani pa iz Lizbone poročajo, da je ameriški zunanji minister Rogers z zadovoljstvom ugotovil, da nikoli v zgodovini ministrski svet NATO ni tako hitro odobrila zaključnega sporočila. Politični opazovalci v portugalskem glavnem mestu pa menijo, če bodo večstranski pogovori med Vzhodom in Zahodom prišli do konkretnega zaključka, bodo ZDA nujno zmanjšale svoje obveznosti v Evropi. V pričakovanju takšnega razvoja dogodkov v prihodnosti, menijo opazovalci, ZDA po drugi strani vztrajajo, da se morajo evropske članice NATO obvezati, da bodo okrepile na lastno pest atlantsko zvezo.

OB 4-LETNICI IZBRUHA VOJNE NA BLIŽNJEM VZHODU

Te dni je potekla četrta obletnica izbruha šestdnevne vojne med Arabci in Izraelom. Mednarodna diplomacija je od takrat na delu, da bi našla rešitev krize, vendar so bili uspehi na tem področju vse prej kot razveseljivi. Dejansko se danes tako v Kairu kot v Tel Avivu govori več o orožju kot pa o pogajanjih.

Pesimistično sliko sedanjega položaja in mirovniških perspektiv na Bližnjem vzhodu je podal tajnik Organizacije združenih narodov U Tant, ki je ugotovil, da so se prizadevanja za mirno rešitev znašla na mrtvi točki. Po lanskim Jarringovim pobudah ni prišlo do nobenih važnih dogodkov, je dejal U Tant. Jarring je predložil Kairu in Tel Avivu vrsto vprašanj, na katero so Izraelci odgovorili povsem odklonilno, Egipt pa deloma pozitivno, to pa bolj zato, da bi svetovna javnost menila, češ pogledajte Egipt je za rešitev krize na Bližnjem vzhodu, Izrael pa ne.

U Tant je še povedal, da so na sestankih predstavnikov štirih velesil dosegli določeno mero soglasja glede osnovnih postavk resolucije varnostnega sveta iz novembra 1967. Končno je U Tant omenil še ameriško pobudo za ponovno odprtje Sueškega prekopa ter dejal, da so mu jo Američani orisali kot podporo Jarringovi misliji ter kot prvi korak k izvajanju resolucije varnostnega sveta.

IZRAEL ZAHTEVA NOVO AMERIŠKO OROŽJE

V bližnjevzhodnih prestolicah, skrbijo bolj za oboroževanje, kot pa za pripravo mirovniških pogovorov. Po podpisu sovjetsko-egip-

tovske pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju, so v Izraelu sprožili pravo kampanjo, katere odkrit namen je zagotoviti si od ZDA še novo orožje.

V Tel Avivu so namreč mnenja, da pomeni pogodba med Kairo in Moskvo kršitev ravnotežja sil, ker naj bi zagotavljala znatno povečanje sovjetske vojaške pomoči Egiptu. Ameriška diplomacija pa za sedaj zagovarja tezo, da pogodba, ki sta jo v Kairu podpisala Sadat in Podgorni, ne pomeni spremembe obstoječega položaja, ker da samo kodificira že obstoječe odnose in obveznosti.

V splošno sliko položaja na Bližnjem vzhodu štiri leta po izbruhu šestdnevne vojne pa je treba še vključiti temno senco položaja v Jordaniji, kjer se nadaljuje poskus kralja Huseina, da bi se znebil palestinskih partizanov.

IZDELOVANJE OROŽJA V IZRAELU

V Izraelu izdelajo štirikrat toliko orožja na leto kot pred letom 1967, to je pred junijsko vojno.

Vrednost proizvodnje orožja v Izraelu se je tako povečala s 300 milijonov izraelskih funtov (93 milijonov dolarjev) na 1,3 milijarde izraelskih funtov (okrog 370 milijonov dolarjev).

Pričakujejo, da bo proizvodnja orožja v Izraelu še naraščala in leta 1975 dosegla vrednost 2,6 milijard izraelskih funtov.

SEVERNI VIETNAM NI PRISTAL NA IZROČITEV UJETNIKOV

Južnovietnamska ladja „Upshur“, na krovu katere se je peljalo 13 ranjenih severnovietnamskih ujetnikov, se je moralo vrniti v Da Nang, ne da bi ujetnike izročila severnim Vietnamcem. Severnovietnamska ladja, ki bi morala čakati na ujetnike v mednarodnih vodah v višini demilitariziranega pasu med obema Vietnamoma, ni prišla na sestanek.

Hanojski predstavnik je namreč izjavil, da njegova vlada ne pristaja na izročitev trinajstih ujetnikov namesto 570, kot je bilo prvotno določeno. Kot je znano, je Saigon ponudil Hanoju osvoboditev 570 ujetnikov. Severnovietnamska vlada je sprejela ponudbo ter se dogovorila o kraju in načinu izročitve. Šele pred nekaj dnevi pa so ji iz Saigona sporočili, da namesto 570 bodo osvobodili samo 13 ujetnikov, ker so ostali izjavili predstavnikom Rdečega križa, da si ne želijo vrnitve v Severni Vietnam.

TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA — TEDENSKO OGLEDALO — KOMENTAR — REPORTAŽA

**Korošci,
vaša usoda, vaša
bodočnost!**

15.

KAKO BO TO PA V PRIHODNJE?

Določila mirovne pogodbe so stvarili novo stanje tudi te reči; v posebnem oddelku najdemo posebne naredbe, katere nalagajo avstrijski vladi neke zveze, da se obvarujejo jezikovne manjšine.

Po teh naredbah se morajo dati prebivalstvu, katero ni nemško, s tem tudi koroškim Slovincem, primerna olajšila, da se poučujejo v šoli slovenski otroci v svojem maternem jeziku. Razen tega se zagotovi tem manjšinam k svoji porabi primeren del vseh stroškov, katere se v namen vzgoje iz javnega premoženja v državnem, občinskem ali drugem proračunu določijo. Končno predpišejo določila mirovne pogodbe razen omenjenega, da se nenemškemu prebivalstvu dajo olajšila pri rabi maternega jezika pred sodnijo. Vsaka omejitev pri rabi nemških jezikov v cerkvi, v časnikih, pri shodih kakor tudi med seboj je prepovedana.

Ta določila stoji pod varstvom zveze narodov, le s privoljenjem večine sveta zveze narodov se morejo prenehati. Če se prestopijo, more vsak član opozoriti svet zveze narodov, kateri ima pravico, da posreduje sam na izdaten in pripraven način.

Avstrijska vlada je zavezana, da pripozna te določila kot državne osnovne zakone, da izda noben zakon, nobeno postavo, nobeno naredbo, ki bi stale tem določilom nasproti.

To je gotov porok zato, da se bo vsekako

in popolnoma oziralo na želje slovenskega prebivalstva po oskrbovanju maternega jezika v ljudskih šolah in da se ta prosto rabi v javnosti.

Avstrijska vlada je že večkrat svečano izrekla, da je voljana, vsekako opraviti in izvršiti določila mirovne pogodbe. Tako bo in mora tudi ugoditi določilom o varstvu jezikovnih manjšin zvesto, tem prej, ko je Avstrija danes ljudoljubna država, v kateri si je zadobila volja prostega ljudstva na vse strani svojo veljavo. Saj se ustanavljajo že zdaj po določilih mirovne pogodbe na Dunaju posebne šole za otroke češke manjšine.

Komentar: Glej, glej, kako dobro vedo hajmatdinstovci za mednarodne manjšinske določbe. Pred plebiscitom zvezde z neba, po plebiscitu pa figo!

Poglejte tja na Kranjsko in Spodnjo-Štajersko! V Kočevju, v Ljubljani, v Mariboru, kjer biva na tisoč in tisoč Nemcev, so zaprli vse nemške šole. V drugih šolah pa so nemščino popolnoma odstranili. Videli in izkusili ste pa gotovo tudi že vi sami, da iztrebijo vaši sedanji mogočniki v šolah pouk nemškega jezika. Vzeti hočejo vašim otrokom znanje nemščine, da bi ne mogli več govoriti z nemškim sosedom.

Komentar: Zakaj se pa Nemeč ne nauči slovensko, če nam ima kaj povedati?

Ostanete pod gospodarstvom Jugoslovancov, bi se morali vaši otroci namesto nemškega jezika, kateri je za nje potreben, učiti srbohrvaščine in cirilice. Zakaj, da Slovenec Srba in Hrvat ne zastopi, (komentar: zato pa tem bolj Nemca) ste se že sami prepričali. Če pa še vselej ne, berite o tej reči „Slovenca“ od dne 4. septembra 1919.

Srbi si bodo svojo moč in svojo gospodarstvo vselej za-se izkoristili. Prizadevajo si, težijo na srbsko enotno državo, katero bodo iz Beograda vladali. Ti Srbi nikoli ne

bodo samostojno slovensko državo trpeli, katera bi si sama svoje reči uravnala. Proti te Srbe pa, proti temu silnemu dejanju bi vam ne pomagala zveza narodov!

Ne dajte se torej zmotiti od jugoslovanskih hujskačev, ne hodite po krivi poti! Pomislite, je-li za vas boljše, da postanite srbski državljani in se učite srščine, ali pa ostati Slovenci-Korošci, obvarovani od zveze narodov.

Komentar: Nobeden nas ni obvaroval! Ne zveza narodov in ne Heimattienst, ki je z vsemi zvijačami lovil glasove za Nemško Avstrijo. Po plebiscitu je začel Heimattienst sistematično vojno proti slovenstvu. Dobro leto po podpisu državne pogodbe leta 1955 je ta domoljubna, ožrogena in človekoljubna organizacija spet začela z gonjo proti Slovincem. Nekaj primerov:

September 1956:

DIE SÜDKÄRNTNER WOLLEN ÜBER IHRE ZRKUNFT SELBST ENTSCHEIDEN!

Die heimattreuen Kärntner erheben zum Artikel 7 des Staatsvertrages nachstehende Forderungen:

1. WEG MIT DEM SLOWENISCHEN ZWANGSUNTERRICHT. Die Mehrheit darf nicht gezwungen werden, die Minderheit zu erlernen. Das ELTERNRECHT hat diesbezüglich zu entscheiden. Die Slowenen sollen ihre eigenen Schulen haben, die Deutschen und unsere heimattreuen Windischen ihre deutschen Schulen, wo Slowenisch Freigegegenstand sein kann.

2. DIE HEIMATTREUEN WINDISCHEN LEHNEN ES AB, DEN „SLOWENEN“ ZUGEZÄHLT ZU WERDEN. Den 13.712 Personen, die bei der letzten Volkszählung sich zur slowenischen Umgangssprache bekannten, stehen 428.784 deutsche Kärntner und 28.333 Windische gegenüber, so daß die Kärntner Nationalslowenen nur eine kleine Minderheit auch gegenüber unseren Windischen bilden, die von der slowenischen

(krainischen) Schriftsprache und dem slowenischen Volkstume nichts wissen wollen, weil sie sich zum österreichisch-deutschen Kulturkreis bekennen.

3. Der Artikel 7 des Staatsvertrages schreibt vor, daß in den Verwaltungs- und Gerichtsbezirken Kärntens mit „gemischter Bevölkerung“ die slowenische Sprache zusätzlich zum Deutschen als Amtssprache zugelassen ist und die Bezeichnung und Aufschrift topographischer Natur auch in slowenischer Sprache abzufassen sind. Ob eine „gemischte Bevölkerung“ mit entsprechender national-slowenischer Minderheit vorliegt, kann nur durch eine allgemeine Volksbefragung festgestellt werden.

DIE SÜDKÄRNTNER SOLLEN SELBST AUF FREIEN, DEMOKRATISCHEN WEGEN ENTSCHEIDEN, ob sie sich zum deutschen oder slowenischen Volkstume (Kulturkreis) bekennen und ob und in welchen Bezirken daher eine so beträchtliche Minderheit von Nationalslowenen vorhanden ist, welche die Einführung der slowenischen Amtssprache und slowenischen Aufschriften erforderlich macht.

FÜR DIE ARBEITSGEMEINSCHAFT FÜR SÜDKÄRNTEN:

Kärntner Abwehrkämpferbund — Kärntner Landmannschaft — Kärntner Schulverein Südmark.

Herausgeber und Verleger: Arbeitsgemeinschaft für Südkärnten — Für den Inhalt verantwortlich: Dr. Walter Lakomy, Klagenfurt, Gabelsbergerstraße 19 — Druck: K. Bauer, Klagenfurt, Karfreitstraße.

Pred plebiscitom še ni bilo vindišarjev, po plebiscitu pa so se naenkrat pojavili z jasnega neba in se razmnožili neverjetno hitro. Še se godijo čudeži na svetu.

(Dalje)

JOSIP JURČIČ:

Življenjepisna črtica

DUNAJSKA LETA

Konec sedme šole je bil Jurčič izstopil iz Alojzijevega, ker ni čutil v sebi poklica za duhovniški stan, in si je kot osmošolec služil svoj kruh s pisateljevanjem. Janežič mu je pošiljal za njegove spise vsak mesec toliko, da je mogel za silo živeti. Jurčič je upal, da se bo na ta način prebil tudi na vseučilišču. Jeseni l. 1865, po dovršeni maturi, se je zato napotil na Dunaj in se vpisal na filozofski fakulteti; hotel je študirati klasično filologijo, da bi postal profesor starih jezikov na srednji šoli.

Dunajska leta (1865—68) so bila prvi višek Jurčičeve pisateljske delavnosti. Ze v počitnicah leta 1865. bržkone je dovršil zgodovinsko povest iz časa turških bojev „**Grad Rojinje**“ (tisk. v „Večernicah“ 1866), cigar dejanje je lokalizirano kot v „Juriju Kozjaku“ na grad, ki je baje nekdanji stajal v bližini domačega kraja Jurčičevega. Na Dunaju pa je Jurčič naglo zaporedoma spisal izvirno povest „**Kloštrski zolnir**“ (inženir), 1866, povest nekoliko kriminalističnega značaja iz 18. stoletja, postavljeno v okolico kostanjeviško, in zgodovinsko novelo „**Hči mestnega sodnika**“ (1866), zanimivo sliko iz kulturne zgodovine ljubljanske iz 15. stoletja. Bolj značaj zgodovinske anekdote ima „**Golida**“ (1866), povestica iz časa po francoski okupaciji Ilirije (1809—1813). Vse tri spise je objavil „Slovenski Glasnik“.

Takoj po prihodu na Dunaj se je lotil Jurčič kot prvi slovenski pisatelj tudi velikega pripovednega dela, romana. Spomini na Walterja Scotta, na pisateljevo lastno prijateljsko razmerje do grajskih in gradu Krvavcu nad Murno, posebno do grajske hčere Ivane Otlove, ki ji je bil učitelj slovenščine, in vpliv Levstikovega skrivnostnega „Desetega brata“, čigar odloček je bil izšel l. 1863. v Vilharjevem časniku „Napreju“, vse to ga je vodilo, ko je pisal svoj prvi roman, „**Desetega brata**“, ki je izšel potem kot 20. zvezek Janežičevega „Cvetja iz domačih logov“ proti koncu l. 1866. Ogrodje dejanja je sicer v nekaterih glavnih potezah posneto po Scottovem romanu „Starinoslovec“, a v slikanju kmetiškega življenja in zlasti vaških posebnosti (Krvavci, strica Dolfa) je pokazal Jurčič tako silo ustvarjanja — Levstik v „Popotovanju iz Litije do Cateža“ mu je bil v tem pogledu edini predhodnik — in hkrati je pokazal v teh prizorih toliko samobitnega, res nekoliko grotesknega humorja, da si je ta prvi slovenski roman v kratkem prisvojil vse berče občinstvo.

Naslednje leto se je lotil Jurčič novega romana „**Cvet in sad**“ — kot odhiti je priobčil v „Slovenskem Glasniku“ povestico „**Nemški valpet**“ (1867) in nesmrtno humoresko o originalni „**Kozlovski sodbi v Višnji gori**“ (1867), v „Koledarčku“ Mohorjeve družbe za l. 1868. pa poljudno povest „**Dva brata**“ (1867).

„**Sosedov sin**“, ki ga je pisal pomladi l. 1868, pa je postal res najboljša Jurčičeva povest, verna slika kmetiških ljudi in selskega življenja na Dolenjskem. Odlikuje se posebno po verni, življenju odgovarjajoči karakterizaciji (Smrekar, Smrekarica, Brašnar). Ta povest je izšla v prvem (in edinem) zvezku leposlovnega zbornika „Mladika“, ki sta ga izdala Jurčič in Stritar s sodelovanjem Levstikovim v jeseni l. 1868.

Ko je „Mladika“ izšla, Jurčič že ni bil več na Dunaju. Razmere, v katerih je živel v tujem velikem mestu, že od kraja zanj niso bile rožnate. „Kako je živel Jurčič na Dunaju“, tako pripoveduje o tem Levec, „kako je stradal in prebival, po vlažnih luknjah prebival, o tem bi se dal pisati dolgi, žalostni spomini. Ko sem dve leti pozneje (1867) prišel za njim na Dunaj, nisem ga skoraj spoznal; polotila se ga je nekaka čudna brezupnost, ki se po nekoliko da tolmačiti z žalostnim materialnim stanjem tistih dni. Omenjam naj samo to, da sva nekoč pet dni, od 19. do 23. dne decembra l. 1867, oba živela ob enem samem goldinarju, in še tisti je bil na posodo vzeta. A poleg tega je vendar neprenehoma delal.“ Razumljivo je, da ob takih razmerah, ko je moral skoro ves čas pisati povesti in romane, da si je prisluzil vsaj najpotrebnejše, da ob takih razmerah Jurčičeve vseučiliške študije kar niso hotele napredovati.

Leta 1868 pa so se razmere zanj še poslabšale. Janežičevo „Cvetje“ je zastalo pomladi leta 1868 z odlomkom romana „Cvet in sad“, sredi leta je moral prenehati še „Glasnik“ zaradi neugodnih razmer, ki so nastopile, ker je Janežič v njem objavil Stritarjev članek, ki je bil naperjen proti neopravičenemu napadu „Novic“ in „Zgod-

nje Danice“ na njegovo kritiko o Koseskem — prav ta letnik je prinašal tudi Jurčičevo zgodovinsko povest iz 18. stoletja „**Doktor Karbonarius**“, ki je radi tega ostala odlomek. Janežičevih nagrad ni bilo več in Jurčič, ki je bil kljub veliki bedi in stiski tri leta na Dunaju, je zdaj onemogel. Opustil je študije in dal junija l. 1868 za stalno slovo podonavski prestolnici. Poiskal si je kruha v uredništvu „Slovenskega naroda“, ki so ga bili aprila l. 1868 ustanovili v Mariboru.

PRI „SLOVENSKEM NARODU“

Literarni tovariši, zlasti Stritar, so mu ta ubeg v začetku zamerili, ker naj bi bil Jurčič po Janežičevem književnem načrtu v družbi s Stritarjem na Dunaju osnoval mesto umrlega celovškega „Slovenskega Glasnika“ nov, strogo književen časopis, dočim je osnoval Janežič sam, že za smrt bolan, l. 1869 v okrilju Mohorjeve družbe zabaven in poučen list „Besednik“, ki so ga po njegovi smrti (1869) razni uredniki urejali do leta 1878. Po odhodu Jurčičevem z Dunaja se ta načrt ni mogel izvršiti, pač pa je poskusil Jurčič sam leta 1869 v Mariboru zopet oživiti „Glasnik, list za zabavo, književnost in pouk“; a ker ni dobil niti dovolj sotrudnikov niti dovolj naročnikov, je izšla samo ena edina številka in šele naslednje leto (1870) je začel izhajati na Dunaju list, o katerem je sanjal Janežič, Stritarjev „Zvon“.

Jurčič se je to leto (1870) sicer namenil, da bi na Dunaju dovršil študije in pomagal Stritarju pri urejanju „Zvona“, a bival je na Dunaju le mimogrede. Proti koncu leta so ga poklicali iz Maribora v Sisek kot sourednika časniku „Südslawische Zeitung“, ki je začel tam izhajati z novim letom 1871, in kot sotrudnika lista „Zatočnik“. Ko pa je maja l. 1871 umrl glavni urednik „Slovenskega naroda“ Anton Tomšič, so izbrali izdajatelja Jurčiča za njegovega naslednika. Sredi julija je dospel v Maribor, že naslednje leto v oktobru pa se je z listom vred preselil v Ljubljano, v novourejeno „Narodno tiskarno“.

Ves čas od poletja leta 1868 do 1875 je leposlovno delo Jurčičevo toliko kot počivalo, posebno odkar se mu je leta 1869 ponesečil poskus z „Glasnikom“ in je konec naslednjega leta „Zvon“ prenehel. Kar pa je ob zamudnem in razburilnem časnikarskem poslu vendarle spisal, je pisal naglo in površno in nikakor ne dosega višine njegovih spisov iz dunajskega časa. Tako je spisal leta 1869. za „Besednik“ zgodovinsko povest „**Sin kmetkega cesarja**“, za Stritarjev „Zvon“ l. 1870 kratki povestici „**Lipe**“ in „**Pipa tobaka**“ in zgodovinsko črtico iz dobe po razpadu Napoleonove Ilirije „**Moč in pravica**“, za Trstenjakovo „Zoro“ l. 1872 povest „**V vojni krajini**“, za „Slovenski Narod“ pa leta 1868 „**Črtice iz življenja političnega agitatorja**“, leta 1872 črtico „**Telečja pečenka**“ in leta 1873 zgodovinski „roman“ „**Ivan Erazem Tattenbach**“. A vsi ti spisi imajo bolj značaj „listkov“ kot pa književnih umetnin. Leta 1876 pa, ko je na Dunaju zopet oživel

Stritarjev „Zvon“, je ustanovil Jurčič v Ljubljani „Slovensko knjižnico“, periodično zbirko večjih leposlovnih del, izvirno slovenskih in prevedenih. V njej sta izšla še isto leto dva nova Jurčičeva romana, „**Doktor Zober**“, „**Med dvema stoloma**“ in nova tragedija „**Tugomer**“.

Naslednje leto je „Slovenska knjižnica“ nekoliko zastala, zato je izšel roman „**Lepa Vida**“ (1877) v Stritarjevem „Zvonu“. Spisal ga je Jurčič po motivu narodne pesmi; realistična umetnost njegova se kaže zlasti v krepkem risanju značajev in okrožja — kraške obale pri Devinu in temnih kotov pristaniškega mesta, Benetk. V tem je Jurčič dovršil tudi „**Cvet in sad**“ (1877), ki mu je pred devetimi leti zastal, in ga izdal v naslednjem, sedmem zvezku „Slovenske knjižnice“.

Nato je snoval načrte za veseloigro „**Olikani Slovenec**“, za roman „**Nemški naseljenec**“, za tragedijo „**Veroniko Deseniško**“, zbiral gradivo za roman „**Baron Peravič**“ in pisal zgodovinski roman v treh knjigah iz življenja sv. Metodija „**Slovenski svetec in učitelj**“; dovršil pa je samo prvi del (izšel leta 1886). Napisal je za Mohorjevo družbo humoristično črtico iz bosenskih bojev leta 1878. „**Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ker je krompir kradel**“ (1879) in lepo poučno povest „**Ponarejeni bankovci**“, za Stritarjev „Zvon“ zgodovinsko črtico „**Bojim se te**“ (1876), nekaj epilog k „Ivanu Erazmu Tattenbachu“, in povest „**Pravda med bratoma**“ (1879), za „Slovenski Narod“ pa več krajših listkov (Moj prijatelj Jamravec, 1877, Šest parov klobas, 1878, Po tobaku smrdiš, 1879, Zenitev iz nevoščljivosti, 1879, i. dr.).

UMRL V LJUBLJANI

Jeseni l. 1879 je vedno bolehn Jurčič nevarno zbolel, vnela se mu je rebna mrena; v začetku suša l. 1880 je toliko okrevljal, da se je odpeljal v toplejše kraje, v Gorico in v Benetke, nakar je aprila zopet nastopil službo.

Ker je hotel Stritar konec tega leta opustiti izdajanje „Zvona“, je sklenil Jurčič v družbi z Jankom Kersnikom, Frančiškom Levcem in Ivanom Tavčarjem, da ustanovi v Ljubljani nov leposlovenski list, „**Ljubljanski zvon**“. Prva številka je izšla o novem letu 1881.

A tačas je bil Jurčič že zopet nevarno bolan. Decembra l. 1880 se je bil zopet močno prehladil — imel je sušico. Delal je pa še zmeraj z nezmanjšano pridnostjo. Za „Ljubljanski Zvon“ je spisoval — deloma pod vplivom Gerstäckerjeve nemške povesti iz ameriškega življenja „**Die Flußpiraten des Mississippi**“ — roman „**Rokovnjači**“ (1881), ki ga je lokaliziral v kamniškem okraju; dodelal pa je samo prvih ednajst poglavij; ostala poglavja je spisal po Jurčičevem načrtu Janko Kersnik. Hkrati je pisal zgodovinsko tragedijo „**Veroniko Deseniško**“, zajeto iz zgodovine poslednjih celjskih grofov; dovršil jo je — a ne več opilil — na smrtni postelji (tisk. l. 1886). Aprila se je ulegel in 3. maja 1881 zvečer je umrl. Josip Stritar in Simon Gregorčič sta se poklonila njegovemu duhu s spominskimi pesmimi:

Pomnik tvoj prvi tvoja dela,
ki vek ne uniči jih nobeden!

Te besede Gregorčičeve so se uresničile, ko so po pisateljevi smrti začeli hoditi med ljudstvo njegovi zbrani spisi, ki hodijo mednje še danes zmeraj v novih izdajah.

SLOVENCİ doma in po svetu

DEVETDESETLETNIK V LJUBLJANSKI RDEČI HIŠI

Nedavno je v Ljubljani, v Rdeči hiši na Poljanski cesti obhajal 90. obletnico svojega rojstva starosta slovenskih pravnikov dr. Josip Fischinger, pravosodni inšpektor v pokoju. Rodil se je v Št. Lovrencu na Pohorju.

Se ko je študiral na gimnaziji se je tudi glasbeno udeleževal: ustanovil je tamburaški zbor doma, nato je vodil še tamburaški zbor v Ribnici na Pohorju. Joško je spesnil okoli 300 pesmi „Spominčice“ in jih mnogo pod psevdonomom objavil v Ljubljanskem zvonu in Domu in svetu. Vzor mu je bil Simon Gregorčič. Le-ta se je udeležil njegove promocije in ga tedaj imenoval „Pohorski slavček“.

Poleg pravnega doktorata je položil še doktorat iz filozofije, ki mu je pri sodniškem poklicu mnogo pomagal pri pravilni oceni obtoženčeve krivde. O strokovni sposobnosti jubilarita pričata tudi večletno članstvo v Stolu sedmorice v Zagrebu, najvišjem sodišču stare Jugoslavije.

Navkljub visoki starosti pa je dr. Josip Fischinger še danes čil in zdrav. Kot recept za dolgo življenje pa navaja — zmernost.

PRI 97-LETNI MARIJI KEZER

27. avgusta letos ob obhajala Marija Knezer iz Slivnice na Štajerskem 97. rojstni dan. Novinarju, ki jo je obiskal je pripovedovala:

„Mladost sem preživela v Skokah. Pri hiši nas je bilo četrto otrok, dečka in deklici. Končala sem 4 razrede osnovne šole. Kmalu zatem mi je umrla mama, oče pa nas je zapustil že pred njeno smrtjo.“

„Poročila sem se s dvajsetimi leti,“ pripoveduje naprej, „imela sem dvoje otrok. Oba sta mi že umrla, pa tudi moža že dolgo ni več. Vse življenje sem preživela na njivi. Delala sem in prepevala.“

Ko je obiskovalec hotel vedeti, ali so takrat ljudje slabše živeli, mu je dejala: „Tako, kot si človek sam uredi, živi. To je veljalo prej in velja še danes.“

Ko je skorajda že odšel, mu je Marija Knezer še zaklicala: „Čprav sem stara, živim pa le rada!“

60 let gledališkega dela Zvonimira Rogoza

Letos poteka šestdeset let, kar je začel nastopati na odru tudi v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji, znani igralec Zvonimir Rogoz. Rodil se je 1887 v Zagrebu. Leta 1919 je bil ta zagrebški Hrvat angažiran v Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani in je tu ostal do leta 1929. Ljubitelji dramske umetnosti, ki so v tem desetletju obiskovali predstave v ljubljanski Drami, se spominjajo Rogozovih umetniško dognanih vlog zlasti jim je ostal v spominu njegov Hamlet. Leta 1929 je Rogoz odšel v Prago in je bil dvajset let ugleden član Narodnega divdla.

Pred nedavnim je ta veliki mojster gledališkega odra obiskal Prago in se sešel z nekaterimi češkimi gledališčniki. Obujal je spomine na davna praška leta, zlasti na tiste večere, ko se je v Narodnem divalu predstavil praškemu občinstvu v vlogi Hamleta, ki ga je igral v slovenščini. Šele pozneje se je naučil češčine in postal prominentna osebnost češkega gledališča. Zvonimir Rogoz preživlja večer svojega življenja v rodnem Zagrebu, vendar so mu ljubljanska in praška leta ostala v neizbrisnem spominu.

Guttenbrunner v Sloveniji

Pred dnevi je prišel s svojimi sodelavci na tridnevni obisk v Slovenijo poslevedeči predsednik deželnega šolskega sveta Koroške Josef Guttenbrunner.

V Ljubljani je imel z dr. Vladimирjem Bračičem in Slavkom Bohancem ter nekaterimi drugimi prosvetnimi funkcionarji razgovore o šolskem sistemu Slovenije. Prvi dan so gostje obiskali Postojno in obalne občine ter se tam razgovarjali o financiranju vzgoje in izobraževanja, o urejanju odnosov do manjšine v Sloveniji in o učnih načrtih ter prosvetno pedagoški službi. Zadnji dan obiska, so koroški gostje obiskali dvojezično šolo v Lendavi ter se tam seznanili z reševanjem vprašanj dvojezičnega pouka v Sloveniji.

Teden srečanja 1971

„Teden srečanja 1971“ je odprl v nedeljo v Domu glasbe župan mesta Celovca Hans Ausserwinkler, potem ko sta uvodoma govorila upravnik celovškega radia prof. Goritschnig in direktor programov ORF doktor Hartner. Po otvoritvi je nastopil komorni orkester koroškega studia z delom Franka Martina „**Le vin herbé**“ (Čarobni napoj), pod taktirko Nikolaja Fheodoroffa, solistične točke so peli domači pevci iz opernega gledališča in koncertnega odra.

V ponedeljek dopoldne je bil simpozij „Prihodnost glasbe“ na katerem je imel prof. Reich iz Züricha referat „Glasba in družba“. Popoldne istega dne je bil 2. simpozij, predaval je Pauli iz Bergama o temi „Od ideje k realizaciji: izrazna sredstva današnjega komponista.“ Zvečer pa je bil

Dr. Jakob Kolarič CM:

Škof Rožman — II. del

Pred tremi leti je izšel prvi del življenjepisa škofa dr. Rožmana izpod peresa dr. Jakoba Kolariča. Knjiga je vzbudila izredno zanimanje med našimi ljudmi, posebno med tistimi, ki so dr. Rožmana osebno poznali. Življenjepisec je v njej podrobno in vestno opisal Rožmanovo življenjsko pot od zibelke v Dolinčičah, župnija Šmihel pri Pliberku, do škofovskega posvečenja v Ljubljani. V tem drugem delu je zajel v glavnem dobo od leta 1931, ko je za škofom Jegličem prevzel vodstvo ljubljanske škofije, do pomladi leta 1941. Kjer pa opisuje škofa Rožmana kot dušnega pastirja v njegovem odnosu do vernikov, zlasti do otrok in mladine, njegovo obširno delo v katoliških in verskih organizacijah, njegovo razmerje do duhovnikov in Rima, je segel avtor tudi v čas druge svetovne vojne in še preko nje prav do konca Rožmanovega življenja. Mnogo pusti govoriti škofu Rožmanu samemu, niza pa tudi dolgo vrsto velikih dejanj

in dogodkov, katerim je Rožman vtisnil svoj osebni pečat.

Knjiga ima 542 strani besedila in 16 strani slik. V platno vezana stane 150.— šil., broširana pa 100.— šil.

● Ob izidu druge knjige Rožmanovega življenjepisa nudi Mohorjeva družba naročnikom izreden popust: Kdor naroči oba dela skupno, ju dobi po posebno znižani ceni v platno vezani za 210.— šil., broširani pa za 150.— šil.

V spomin Cankarjevi materi

V nedeljo, 9. maja, na dan pred rojstnim dnevom Ivana Cankarja, so na Vrzdencu odkrili ploščo na rojstni hiši Cankarjeve matere, nato pa še ploščo na hiši v vasi, kjer je Neža Pivk preživevala svoja otroška leta, preden se je družina preselila na Vrhniko. Plošči so odkrili učenci in učitelji osnovne šole v Horjulu.

Svetovni kongres o Bizancu v Bukarešti

V začetku septembra bo v glavnem mestu Romunije 14. svetovni kongres bizantinskih študij. Prvič je bil tak kongres v Bukarešti l. 1924. Na kongresu bodo razpravljali o štirih zanimivih temah: »Družba in intelektualno življenje v 14. stol.« Predavatelj bo Igor Sevčenko (Združene države Amerike), »Meje in obmejne pokrajine od 7. do 12. stol.«, predavala bo Helene Arhweiler (Francija), »Posvetna umetnost v Bizancu«, predaval bo André Grabar (Francija) in »Bizanc in Romunija«, predaval bo Engen Stanesco (Romunija). Poleg teh predavanj pa bodo prebrali tudi več kot 300 raznih poročil. Na kongresu bo sodelovalo nad 700 strokovnjakov iz tridesetih držav.

LIBUŠKI KRAJ

Poroke

Redke so pri nas poročne slovesnosti. Zato je tem večje zanimanje za nov poročni par. Zeninov je na vasi dovolj; so pridni in postavni, že svoji gospodarji na svoji zemlji in mojstri v svoji obrti, le za svatovanje je premalo korajže.

Pač, v zgodnji pomladi je bila v zgornjih Libučah poroka Rihtarjeve hčerke Marije. „V njeno oko žarko, se je zagledal mladi Marko.“

V nedeljo, 30. maja, pa se je v libuško cerkev prizibal poročni par, **Kotnikov Werner s svojo izvoljenko** iz Metlove, kjer ima Werner kot mizarški mojster svojo delavnico. Lepo znamenje križa ob tračnici na cesti v Pliberk, je njegovo mojstrsko delo.

Seveda sta bili obe poroki spremljani z veselimi petjem in domačim pomenkom. Bog daj srečo.

Naši najmlajši se dobro razvijajo in so v veselje mamicam in atejem. Na vasi je zato prijeten domač živžav, kar pomlaja tudi starejše ljudi, posebno tete in babice.

Smrti

Rožmanovo družino v Senčnem kraju pa je težko zadela nenadna smrt 10 mesecev starega **sinčka**. Čudno ganjeni smo škropili med belim cvetjem ležečega in ko je 27. maja malo krsto spremljalo skozi soseske gozdove in vasi številno otrok s šopki rož. V božjo njivo smo položili mlado seme. Ateju in mami pa naj bo v tolažbo zavest, da je bil mali Rajko že angelček, ker: „Bog utrgal belo cvetko je za šmarnični oltar, zdaj bo cvela v večnem maju Njemu in Mariji v dar!“

12. maja pa smo pokopali **Ficlnovo mater**, kmetico v sončnem Borovju. V prezgodnji grob jo je spravil zahrbtni rak.

13. maja je bil pogreb dobrega sosedu, **Osrbanovega očeta Franca**. Nenadno težko obolelega so prepeljali v celovško bolnico in je tam kmalu nato umrl.

Naj počivajo v božjem miru.

Kulturne prireditve

Čas hiti in nas prehiteva. Mladina hiti z njim, a mi starejši zemljani smo postali počasni. Sicer pa ne nosimo le teže dneva, z nami je na hrbtni teža let. Dogodke in doživljaje kaj radi odložimo v skrinjo pozabe.

Nekdo je sosedu odgovoril: „No, kaj je novega? Ničesar o vas ne čujemo! Kako pa je z vami?“

Sosed pa je dejal: „E tako je, tako — živimo, skrbimo, delamo. Vreme nam nagaja in revma me martra — mine!“

O, so pa lepe, sončne strani v naši vsakdanosti, tako mislimo, vem, ko naše ure tečejo v večnost. Take sončne strani so naši prazniki, godovi, srečanja, žegnanja, poroke in krsti in naše prireditve, kjer smo v dvorani, kot smo bili v cerkvi, ena farna družina.

Če začnemo z adventom, lahko prištevamo k prireditvam Miklavževanje, Marijino iskanje prenočišča v devetih soseskih hišah, svetonočne obrede, božičnico, ki so nam jo predstavili otroci; filme g. Zaletela, ki je v velikih nevarnostih, z velikimi težavami in žrtvami preletel in prehodil cel svet, da nam jih je, v Libučah že menda tridesetič pokazal. Gospoda vogrškega prosimo, naj nas kmalu spet obišejo!

Cvetoči, sončni maj nam je ob šmarničnem oltarju nudil kar 31 praznikov. Dekleta in matere so pridno prinašale cvetje na oltar in Marijine pesmi so srca vžigale za novo navdušenje. Zelo pridne pri obisku šmarnic so bile naše najmlajše Libučanke. Pokazale so svojo čednost vztrajnosti in zvestobe in so porok bodoče vaše skupnosti.

Saj, vzgojena mladina je naša bodočnost. Razveseljivo je, da se mladina zanima za lepe domače šege, obiskuje naše prireditve in rada prevzema vloge. Pač ve, da se pri tem delu kulturno obogati.

Drugo nedeljo v maju so nas otroci povabili na materinsko proslavo v pliberško farno dvorano. Mamice in prijatelji mladine so napolnili lepi prostor. Pred odrom je mr-golelo živahne otročadi. Ko se je zastor dvignil, se je v pozdrav mamicam oglasilo nekaj otroških grl v pesmih in deklamacijah. Igra „Triglavska roža“, ki so jo lepo podajali otroci in farna mladina, nas je prijetno navdušila, ker nas je iz tega zmoderniziranega tekanja naše dobe prestavila vsaj za uro v lepi pravljčni svet.

„Mati in otrok — žrtev in ljubezen“ — ta slika je bila v igri živa pred nami. Če pridenemo še materino besedo in sinovo zve-

ROMANJE KOROŠKIH SLOVENCEV V LURD:

V baziliki papeža Pija X.

Vreme današnje nedelje je bilo nestanovitno, vendar je vzdržalo, od časa do časa se je pokazalo celo sonce, katerega so bili veseli posebno bolniki, ki tukaj čakajo na procesijo in zdravje. Tu imajo romarji priliko spoznati raznovrstne bolezni, zato ti bolj iz srca privre molitev, v katero je vpletena prošnja na čast svetemu Roku in Valentinu, da bi nas Bog varoval pred vsemi neznanimi boleznimi.

Ponedeljek, 10. maja

Ob sedmih je bila sv. maša v marmornati baziliki, ob desetih pa se je naša skupina fotografirala. Ob pol enajstih je bil odhod na Kalvarijo, ki je nekaj edinstvenega. Ta hrib je odkupil že škof Luarencu leta 1869 in ga namenil za križev pot. Prvotno so postavili samo lesene križe, križev pot v sedanjih obliki, z bronastimi figurami v nadnaravnih velikosti, pa so napravili v letih 1898 do 1912, 14. in 15. septembra 1912 so ga blagoslovili. Enourna hoja na Kalvarijo je bila pravo doživetje.

Popoldne smo vzeli pot pod noge in obiskali farno cerkev, kjer je bila krščena sv. Bernardka. Pravzaprav ni bila krščena v tej cerkvi, temveč v stari, ki so jo podrlili leta 1904. Krstni kamen, pri katerem je bila sv. Bernardka krščena, so postavili v sedanjo baziliko, ki jo je dal zgraditi župnik Peyramale, ki pa ni dočkal njene posvetitve.

Eden od mogočnih stebrov, ki so vsi iz marmorja in ki nosijo veličastni obok, je dar odvetnika Henrika Lasserja, ki je čudežno ozdravel v Lurdu in je iz hvaležnosti napisal dve, po vsem svetu znani in skoraj v vse jezike prevedeni knjigi. „Lurška Mati božja“ in „Lurški čudeži“. Ob velikem oltarju vodijo stopnice v podcerkev ali kriptu. Tam spi v dragocenem marmornatem sarkofagu župnik Peyramale, veliki apostol Lurda, in goreči razširjevalec slave Matere božje. Napis na rakvi pravi, da je kupljena z darovi, ki so prihajali v ta namen v Lurd iz vsega katoliškega sveta.

Lurd pa je tudi mesto hotelov in trgovin. V teh trgovinah je življenje kakor v vseh božjepotnih krajih. Trgovcem je vse samo denar. Zelo so vljudni in postrežljivi, včasih celo veseči.

Če smo že enkrat v Lurdu, je vredno tudi pogledati, kje je bila rojena sv. Bernardka. Vse je tako primitivno, kot je bilo ob času njenega rojstva, saj je imela revna družina samo stanovanje. Vendar se je župnik Peyramalu in škofu Luarencu posrečilo pridobiti to hišo leta 1864 staršem sv. Bernardke, očetu Francu Subiru in materi Ludoviki rojeni Kasterot. Le škoda, da si človek v na-

Iz pliberške občine

Občinska seja: Dne 28. maja je zasedal občinski odbor in sklenil odobriti odstrel divjadi v loviščih, ki se nahajajo v občini. Gre v glavnem za srnjake. Jelenov v našem kraju ni, skoraj popolnoma so že izginili divji petelin, le šest je še teh veličastnih ptičev v naših gozdovih. Dovolili so odstrel treh, v upanju, da bodo divje kure izvalile letos nove petelinčke. V občini imamo zdaj po novem štiri lovišča: dvoje občinskih in dvoje privatnih. Občinski lov št. I., ki obsega vsa ozemlja severno od mesta Pliberka; južno od mesta je občinski lov št. II. Na robu tega lova, ob jugoslovanski meji, je nastal nov zasebni lov Carla Metnitza. Med lovišči Pliberk I. in Pliberk II. pa je vtaknjen zasebni lov gozdarske uprave grofa Thurna Valsasina.

Lovci so med seboj meje lovišč spora-

stobo in božjo pomoč pri dobrem delu — imamo v igri popoln nauk za naše življenje.

Lepo je bilo otroško petje. Otrok ima svojo posebno, nežno govorico, posebno ono v materinem jeziku. Otroški glas ima barvo, ki srce ogreje, ki pomiri razburkani val vsakdanosti. Zato smo hvaležni onim vsem, ki se trudijo v prosveti za našo mladino, za naše najmlajše.

Ko se zopet povrne sv. Miklavž, ko svetonočna zvezda naznani prihod Božička in ko zacvete maj božji Materi in našim mamicam, upamo, da nam boste, angelčki, pastirčki, vile in škrtarje, zopet postavili na oder svojbajni svet. Vsem tistim, ki postavljajo temelj za zgradbo prireditve, izrekamo lepo zahvalo.

(2. nadaljevanje)

valu romarjev v tesnih prostorih ne more vsega ogledati.

Še grad bi se splačalo pogledati, a ker imamo za pot in za ogled samo debelo uro časa, treba je pohiteti. Lurški grad je bil, dokler niso imeli smodnika in topov, nepremagljiv. Veliko zanimivosti je v njem, a škoda, da smo imeli tako malo časa. Tako smo letali kot otroci po teh grajskih prostorih. Zdelo se mi je, da smo podobni tistemu, ki jed pogoltno, ne da bi jo prebavil; res mi ni nič teknilo, zato vam tudi ne morem pri najboljši volji kaj zanimivega povedati. Ker se začno za procesijo pri votlini ljudje zbirati že ob štirih, je treba hitreje stopiti. Dobro smo se prepotili. Toda kot bi lurška Marija vedela, da lahko iz tega nastane kakšna huda bolezen, ali vsaj nedolžni nahod, nam je poslala toplo sončce, ki nam je posušilo prepotena telesa. Procesija, ki je bila zadnja z lučkami, sicer ni dosegla po številu nedeljske, a vseeno se mi je zdela najlepša.

Torek, 11. maja

Ta dan smo opravili sveto mašo ob pol osmih v baziliki Pija X.; to je cerkev, ki lahko sprejme do 20.000 vernikov pod svoje okrilje. Če bi bila ta stavba nekje v Celovcu leta 1944—1945, bi jo Angleži ali Amerikanci gotovo obsuli z bombami, ker bi smatrali, da je to skladišče vojnega materiala, saj gleda samo ploskev strehe iz zemlje, vse drugo je pod njo. Dolga je 200 m široka pa 80 m, prostornina znaša 75.000 kubičnih metrov. Da so porabili za to podzemsko baziliko 5.500 ton cementa, se nič ne čudim, med oporniki je ogromna razpetina, ki vsebuje tudi ogromno količino železja. Seveda ta moderni slog v podzemlju nekaterim našim starinam ni bil preveč všeč. Smo pač navajeni na naše ponižne cerkvice z gotskim, baročnim, renesančnim in še romanskim slogom. Toda prostora je veliko, in Lurd brez velikih cerkva ne more biti Lurd. Tu se res lahko sprostiš in daš komolcem mir. Notranjčina seveda še ni vsa urejena, zato zaenkrat sliči bolj podzemeljskim garažam, kot se je neka oseba izrazila. Po maši smo zajtrkovali, nato šli po mestu, da si ljudje še malo nakupijo za želodec in še kaj ogledajo, saj gremo zopet jutri domov, in če imaš tudi v avtu majhen prigrizek nič ne škodi. Ob pol dvanajstih je bilo že kosilo, ker je bila večerja že ob pol petih. Domala polovica romarjev se nas je zbrala, da smo se odpeljali v štiri kilometre oddaljeno vas Bartrez. Tja je namreč dala mati Bernardko v rejo Mariji Aravant.

(Dalje prihodnjič)

VABILO

Dijaki Slovenske gimnazije v Celovcu Franz Krištof, Dušan Šlapanar in Janko Pečnik, vabijo na razstavo svojih slik, ki bo od 17. do vključno 20. junija v „Škofijski hiši“ (novo poslopje desno od kapucinske cerkve).

Prisrčno vabljeni.

ČESTITAMO!

V sredo, 16. junija, je na dunajski univerzi promovirala za doktorja medicine Marija R. Wernig. Mlada zdravnica, ki je doma iz Velikovca je bila maturantka Slovenske gimnazije. Dr. Mariji R. Wernigovi iskreno čestitamo!

HIMEN MLADEMU PARU

V soboto, dne 29. maja 1971, sta se poročila v cerkvi na Otoku (Vrbsko jezero) dipl. trg. dr. jur. Anica Tischler, hčerka dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja in dr. jur. Werner Doralt z Dunaja.

Mlademu paru želimo na novi življenjski poti obilo sreče in božjega blagoslova.

darila še jeseni niso mogli izvršiti in bo prišlo šele letos na vrsto. Kje bodo najprej asfaltirali, bo predlagal gradbeni pododbor, ki bo potrebe pregledal na licu mesta. Slovenec zastopa v njem mestni svetnik Domej.

Za šole so izdali 541.000 šilingov. Otroški vrtec v Pliberku stane občino letno 73.000 šilingov. Za šport so izdali 35.000 šilingov, za ceste pa 574.000 šilingov. Za gradnjo vodovodov so potrebovali 13.000 šilingov, za cestno razsvetljava v Pliberku in Drveši vasi pa so porabili 46.000 šilingov. Za pometanje mesta in spravljanje snega so porabili 103 tisočakov. Gasilcem so dali skupno 196.000, kar je za 49.000 več kot je bilo predvideno.

Mestno kopališče stane občino letno 209.000, prinese pa le bornih 50.528 šilingov, kar je komaj za oskrbnika. Upajmo na dobro sezono, da bo manj zgube kot lani. Močno nas tare tudi vlečnica na Libič, ki je prinesla samo 24.000 dohodkov, dočim so stroški znašali 146.000 šilingov. A zapreti kopališča in vlečnice tudi ne kaže; ravno tako potreben je tudi otroški vrtec; zanj nameravajo zgraditi celo novo moderno poslopje, v katerem bi bili otroci potem ves

VABI ŽE CERKVICI BELA...

Prispevke, denarne darove za novo cerkev sv. Cirila in Metoda na Teznem v Mariboru morete nakazovati na čekovni račun

Kärntner Sparkasse 0000-023739

Bischof Słomšek Verlag

9020 Klagenfurt

Namembo daru označite samo z besedico: Für (za) Tezno!

dan in bi tam tudi opoldne jedli. Kdo bo vse to plačal se še ne ve. Starši otrok se branijo vsakega povišanja prispevkov.

Za lastne kredite plačuje občina letno 140.000 obresti, za odplačevanje pa porabi nadaljnjih 316.000 šilingov.

Celotno premoženje občine je ocenjeno na 20.761.000 šilingov; vrhnja meja zadolžitve še ni dosežena, ker odplačevanje in obresti letno še ne dosežejo 10 odstotkov občinskih dohodkov. Zato bi lahko še najeli nekaj kreditov in asfaltirali cesto na Brege in tudi ono iz Repelj proti cesti Šinča vas—Pliberk.

Občinski odborniki so dajali v diskuziji številne vzpodbude, katere si je vodja občinskih uradov sproti beležil in upati je, da jih bodo upoštevali. Nato je odbor vzel letni obračun na znanje in dal županu razrešnico za preteklo poslovno leto.

DOB PRI PLIBERKU

(Hvaležnost, lepa reč)

Kdo more izmeriti globino hrepenenja vojaka po svidenju z domačimi. Milijone je v njihovem nadčloveškem trpljenju dvigalo upanje vrnitve domov. Vse so prenesli ob tem upanju. Človek upa, pa če se mu razblini tudi zadnje upanje, upa proti upanju. Veliko prednost ima veren človek, v zavesti, da ga Bog v stiski ne bo zapustil. Upanje slednjega je zato podprto z zavestjo: „Oče naš, ki si v nebesih...“ In če se srečno vrnem, Ti hočem biti hvaležen, na ta ali oni način.

Znak take hvaležnosti smo doživeli v Do-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Prva vodena vesoljska postaja kroži okoli Zemlje

Poročali smo že na kratko, da so Rusi v nedeljo, 6. junija, izstrelili vesoljsko ladjo „Sojuz 11“ s posadko, ki jo sestavljajo poveljnik podpolkovnik Georgij Dobrovolski, letalski inženir Vladislav Volkov ter inženir Viktor Pacajev.

Po zaporedju krogov se je „Sojuz“ najprej približal na 100 m, nato pa spojil s postajo „Saljut“, ki že od 19. aprila kroži okoli Zemlje. Skozi odprtino so kozmonavti prišli v „Saljut“, kjer sedaj urejajo vse potrebno za znanstvene poskuse. S spojitvijo obeh vesoljskih naprav so sovjetski kozmonavti dejansko začeli montirati prvo krožno vesoljsko postajo. Kaže, da je že ta prvi zemetek postaje, kjer bodo ljudje lahko živeli in delali, precej velik, saj tehta okoli 25 ton, je dolg več kot 20 metrov in ima približno 100 kub. metrov koristne prostornine. V njem je temperatura 22 stopinj C, zračni pritisk pa 770 mm. V postaji so prekati s posameznimi laboratoriji, nato še soba za spanje, čeprav bodo spali kozmonavti tudi v samski „Sojuzu“. Po načrtu bo vesoljska postaja „Saljut“ raziskovala sisteme upravljanja orbitalne postaje, nato pa opravila več znanstvenih poskusov, ki bodo koristili tudi narodnemu gospodarstvu.

Po vesteh iz Moskve doslej ni prišlo do kakšnih posebnosti, razen, da je vodena vesoljska postaja spremenila v torek 8. junija, svojo krožno pot. Kot so sporočili trije imenovani kozmonavti, so postajo usmerili na višji tir od prejšnjega. Sedaj leti z največjo višino 265 km od Zemlje, najmanj pa 240 km. Vesoljska znanstvena postaja obleti krožno pot v 89 minutah (prej največja 250 km, najmanjša 212 km, obletela krožno pot v 88 minutah).

Več znanstvenikov, ki jih je intervjuval moskovski radio trdi, da je to prvi korak pri ustvarjanju stalne vesoljske postaje, ki naj bi krožila okoli Zemlje in na kateri naj bi se naselila posadka znanstvenikov. „Pravda“ objavlja zanimiv članek „Fizika in matematika“, Krupenija in prof. Etkina. Oba imenujeta „Saljut“ krožni laboratorij in omenjata možnosti izkoriščanja take naprave. Med drugim poudarjata, da se uresničuje človeški sen, da bo človek zavladal nad nepre-

magljivo naravo. S stalnim nadzorstvom, infrardečimi žarki ter radijskim žarčenjem zemeljske površine in njenih prvih plasti bi namreč „Saljut“ lahko ugotovil nastajanje neviht, orkanov, potresov, povodnji, dal alarm in rešil cele milijone ljudi najhujših prirodnih nevarnosti. Pravočasno meteorološko ugotavljanje nastajanja orkanov in neviht bi omogočilo vse potrebne ukrepe, da se preprečijo ali vsaj ublažijo njihove posledice. V tem smislu bi imelo od tega korist kmetijstvo in človeštvo, na področju proizvodnje živil.

Astronomsko bo „Saljut“ korak naprej, saj bodo lahko zvezdoslovci proučevali ozvezdja in planete z večjo natančnostjo. Tako teleskopi, kot radijski teleskopi sprejemajo namreč mnogo več podatkov v brezračnem prostoru, katere naše ozračje požira. Fiziki bodo lahko v tem krožnem laboratoriju delali poizkuse v visoko globokem vakuumu, v stanju breztežnosti ali močnega žarčenja. Fiziki bodo, ko bo ta prva skupina prenehala z delom, raziskovali v medplanetarnem prostoru delce visoke energije, ki je na Zemlji ni zaznati, ker jo prestreza zrak. Program predvideva nadalje radijsko in elektronsko ohlajevanje naprav. Poskušali bodo tudi spajanje kovine in drugih mate-

riakov v brezračnem prostoru. Ti poskusi bodo osnova za gradnjo izvenplanetarnih vesoljskih postaj. V zadnjem delu svojega članka pa znanstvenika omenjata možnost

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

vabi vse prijatelje odrske umetnosti na
Molierovo komedijo v treh dejanjih

NAMIŠLJENI BOLNIK

Režija: Maks Furijan

Scena: Božo Maganja

Gostuje Kulturno-prosvetno društvo

„Svoboda“ Šmarje-Sap pri Ljubljani.

Sobota, 26. junija, ob 20. uri v farni
dvorani v Škocijanu.

Nedelja, 27. junija, ob 14,30 v farni
dvorani v Selah in zvečer, ob 20. uri

v farni dvorani v Št. Jakobu v
Rožu.

Prisrčno vabljeni!

ustvaritve celega sistema krožnih postaj v izvenplanetarnem prostoru. Tega sicer ne omenjata, toda jasno je, kakšno strateško važnost bi imel tak sistem.

Za brezcarinsko menjavo med Avstrijo in Jugoslavijo

Pred dnevi so se v Ljubljani končali avstrijsko-jugoslovanski razgovori o maloobmejni brezcarinski coni. To je bil prvi pogovor obeh držav o ustanovi maloobmejnega prometa, ki se je za zdaj končal dokaj uspešno.

Vprašanja maloobmejnega prometa rešujejo v posebni podkomisiji jugoslovansko-avstrijskega komiteja. Kontakt, ki obravnava vse ekonomske odnose med državama na ravni gospodarskih zbornic.

Jugoslovani so v razgovorih predlagali, naj bi med Avstrijo in Jugoslavijo uvedli

brezcarinski maloobmejni promet, kot je vpeljan med Jugoslavijo in Italijo ter Avstrijo in Italijo. Na obeh straneh meje naj bi določili obmejni pas, v katerem bi s posebnimi carinskimi olajšavami in v okviru blagovnih list in kontingentov spodbujali medsebojni blagovni promet. Po jugoslovanskem predlogu naj bi bil ta pas širok 50 km. Na avstrijski strani bi segal do Gradca, na jugoslovanski pa bi bila vključena mesta Maribor, Jesenice, Ptuj, Kranj itd. Jugoslovani torej predlagajo uvedbo nekoliko širšega maloobmejnega sporazuma, kar bi vsekakor krepko vplivalo na blagovno menjavo med obema državama.

Avstrijci pa so predlagali, naj bi obema vladama poslali predlog, naj proučita možnosti za olajšave v okviru industrijske kooperacije. Oba predloga bosta proučili torej vladi, temu pa bo sledila druga runda razgovorov, ki bo seveda že bolj konkretna.

Razgovori so seveda velik korak naprej v razvoju gospodarskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Pomenijo pa tudi korak naprej od sedanjih sejemskih sporazumov med obema državama. Ti sporazumi, ki so zajeli sejem Alpe-Adria v Ljubljani ter sejme v Celovcu, Gradcu in Innsbrucku, so bili kljub dobro izbranim blagovnim listam in relativno visoki vrednosti menjave (letos skupno 28,8 milijona šilingov v obe smeri), slabo realizirani prav zato, ker pri njih ni bilo nobenih olajšav. Prav zato je brezcarinski maloobmejni promet zelo dobrodošel. Obenem pa pomeni takšen dogovor novo odpiranje Jugoslavije navzven in novo utrjevanje dobrih sosedskih odnosov z Avstrijo. (m. s.)

ZARADI NAFTAVODA POVEČAN AVSTRIJSKI TRANZIT ČEZ TRST

V razdobju januar-marec 1971 je vidno narastel avstrijski tranzit tudi čez Trst, toda izključno zaradi odprtja odcepa od naftovoda Trst—Ingolstadt na Koroškem proti Dunaju in ne morda zaradi drugega blagovnega prometa, ki je celo nazadoval. Celoten avstrijski tranzit čez Trst je znašal v omenjenem razdobju 1.166.945 ton, sam odvoz iz Trsta proti Avstriji in to po železnici, cesti in naftovodu pa 1 milijon 87.203 ton. V odvoz je vključenih kar 953.192 ton nafte, ki je bila prepeljana po omenjenem naftovodu.

V enakem razdobju l. 1970 je avstrijski tranzit čez Trst znašal le 260.675 ton ter je

skemu tovarišu Sigismundu Dietrichsteinskemu. To je bilo leta 1508. Leta 1514 mu je oddal Grad v posest, ki je ostal do leta 1913 v posesti Dietrichsteincev. (Glej podrobnosti o sedanji razvalini: Reclams Kunstführer Österreich, str. 100, Finken-stein, Burgruine). Čemu je bilo potrebno, da se preimenujeta vasi, ki sta gotovo še enkrat toliko starejši kakor omenjeni Grad? Torej proč s tem novim imenom za obe va-

bil za 46.922 ton večji kakor tranzit v l. 1971 brez nafte. V železniškem tranzitu je promet z raznim blagom (vedno brez petroleja) proti Avstriji in v nasprotni smeri upadel od 160.966 ton v l. trimesečju 1970 na 125.788 ton, po cesti pa od 99.709 ton na 87.965 ton.

Nad milijon ton avstrijskega tranzita čez Hamburg

Avstrija je postala v zadnjih letih pomemben partner hamburškega pristanišča. Leta 1970 je znašal avstrijski tranzitni promet prek Hamburga 1,35 mil. ton, kar je 65 odstotek več kot l. 1969 in nov rekord. Ta promet je okroglo 6 in pol krat večji kot l. 1963. Celotni tranzitni promet je čez hamburško pristanišče znašal 5 mil. ton.

V prvem četrtletju 1971 je pa avstrijski blagovni tranzitni promet proti enakemu času 1970 spet narastel, in sicer za 20 odstotok pri uvozu in za 35 odstotok pri izvozu.

Najvažnejše blago avstrijskega tranzita l. 1970: pri uvozu premog, železna ruda, azbest in žito, pri izvozu pa pločevine, gradbeni material, papir in lepenka.

Po izjavi hamburškega župana dr. Weichmanna, na tiskovni konferenci te dni na Dunaju, se zaveda Hamburg, da bo pristanišče ob Labi lahko ohranilo svoj vodilni položaj kot pristan kosovnega blaga le, če bodo pristanišče storitve lahko vedno ustrezale vsakokratnim potrebam. Država in hamburško pristanišče izdala sedaj tedensko okoli 25 mil. šil. za ohranitev storitvenega standarda.

FOSFOR IN KALIJ — POLICAJA ZA GNOJ

LABORATORIJSKA ANALIZA ZEMLJE NASPLOH

Koliko gnojil je treba trositi, da bo uspeh čim bolj zadovoljiv in gospodaren, najzanesljiveje ugotovimo z laboratorijsko analizo zemlje, predvsem količino rastlinam dostopnih fosforov in kalijevih spojin.

ODLOČILNI MILIGRAMI

Rastlinam dostopni fosfor in kalij izražamo v miligramih na sto gramov zemlje. Če pove rezultat, da je fosfora in kalija v vzorcu manj kot 10 mg na 100 g s tal, potem vemo, da so tla slabo oskrbljena s fosforjem in kalijem. Če je fosfora ali kalija več kot 20 mg na 100 g, potem govorimo o dobri oskrbljenosti zemlje z navedenim rastlinskimi hranilom. V tem primeru so ostmerki gnojil lahko manjši in bo učinek prav tako uspešen.

Če hočemo bolje spoznati sestavo tal, je dostikrat potrebno določiti še količine organskih snovi, odnosno humusa, nadalje oskrbo z apnom, magnezijem in drugimi elementi, ki jih rastline potrebujejo v majhnih količinah, zato jim tudi pravimo mikroelementi.

Analize zemlje pa ne izvajamo posamezno, ampak vedno raje v večjem številu. Pri analizah večjega števila vzorcev je možno delo racionalno organizirati in s tem poceniti.

Nekatere države imajo analizo zemlje vključeno v pospeševalno službo za gnojenje, ki skrbi za organiziran odvoz vzorcev. Posamezni kmetovalci prispevajo le del stroškov za analizo.

PRED GRADITVIJO MOSTU KOPNO— OTOK KRK

Kot poročajo iz Zagreba bodo začeli graditi na Jadranu velik most, ki bo povezoval največji jadranski otok Krk s kopnim. Most je projektiral inž. Krešimir Šavor, dolg pa bo 1350 metrov. Če se bodo dela začela 30 dni po sklenitvi pogodbe, kot je predvideno, bo most zgrajen do 1. julija 1974. Gradilo ga bo zagrebško podjetje „Hidroelektra“. Podjetje „Hidroelektra“ je projektiralo viseči most jeklene konstrukcije in bo stal okoli 132.321 milijonov dinarjev.

si! In Malošče naj se piše po starih uradnih listinah samo z enim l v nemščini: torej Malestig.

*

Ker se je pisalo v našem časopisu tudi o zadnjem ljudskem štetju, bi omenili, da so drugod po Avstriji dobili formularje tedne poprej, kakor smo izvedeli, medtem ko so pri nas zapisovali števni komisarji sami.

Prof. Valentin Feichter

PRI NAS NA KOROŠKEM

(Nadaljevanje s 4. strani)

bu na praznik Kristusovega vnebohoda. Gospodar Svetec je dal postaviti v bližini svojega doma zelo lepo kapelico. Spominja naj sedanji rod, ki še pomni grozote zadnje vojne. Pa tudi one, ki so se pozneje rodili in se še bodo.

Gospodar Viktor res ni štedil pri izdatkih tega spomenika in s tem pokazal, da je Bogu res hvaležen za srečno vrnitev iz vojske. Postavil pa je s tem tudi dostojen spomin bratu Emilu, ki je padel na Poljskem.

Notranjščina kapelice priča o smislu krščanskega trpljenja in upanja v prihodnjo slavo. Pročelna slika Dobrega Pastirja pa tako lepo spada v današnji čas, da boljše ideje res ni bilo mogoče najti. Treba ji je samo še slediti.

Blagoslovitev je bila res prisrčno lepa. Ne samo domača vas, temveč iz vse okolice so prišli ljudje k tej izredni slovesnosti. Obred blagoslovitve, ki jo je opravil domači g. župnik je spremljala naša lepa bogoslužna pesem. Ta pa je bila že zmeraj v Dobu doma. In ta lepa pesem se je glasila še dolgo tja v lepi majnikov večer.

Gospodinja Pavla je namreč mislila še dalje. Povabila je vse, ki so prišli, da se vsedejo kot nekaj kosci in žanjice, ter razdelila mednje obilno „malo južino“.

Da, hvaležnost je res lepa reč! Svetčeva družina, najlepša hvala za lepi vzgled!

Franc Buchwald

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

Zadnji čas je v loški fari umrlo precej ljudi. Tako smo pokopali med drugimi pok. Riglarco iz Sp. Dobja. Le-ta je bila zelo dobra, zgladna in pobožna žena; njena priljubljenost pa se je zrcalila v množici pogrebcev, ki so prišli od blizu in daleč.

Kakor strela z jasnega pa nam je še v spominu nenadna smrt mladega Hojevca, Martina Schaubiga iz Sp. Rut. V najlepši moški dobi, saj je bil star šele 41 let, se je za vedno poslovil od nas. Poln upanja je prenovil Hojev dom in bil vseskozi skrben mož ni oče in pomagal sosedom v potrebi. Zaradi srčne bolezni bi moral še to po-

ŠTEBENJ — MALOŠČE

Že dolgo pričakujemo na južnem Koroškem, da bi izvedla država člen 7 državne pogodbe. Nasprotno so pred nedavnim občinski svetovalci sklenili, da se preimenujeta obe vasi v novo vas z do sedaj samo nemškimi imenoma Finkenstein. Kot argument navajajo, da se obe vasi stikata. To ne drži; to zblizanje obeh vasi je nastalo šele v zadnjem času, ko so sezidali glavno in ljudsko šolo, blok in poslopje požarne brambe. Kakor izpričujejo zgodovinski viri, se je občina vsaj kratko pred 18. 6. 1907 imenovala St. Stefan. Katastralna občina pa je bila že od nekaj Malošče. Pri tem je treba omeniti, da se piše vas Malošče v starih listinah z enim l. Mislimo, da je v tem oziru treba omeniti, da so pri vlovu v občinski urad poleti 1970, po poročilu policije, zgorle stare listine, ker je v lomilec z varilnim gorilnikom vdrl v oklepno omaro. Denarja sicer ni dobil, a zgorele so pri tem stare listine in gotovo tudi podroben načrt izselitve slovensko govorečega prebivalstva iz leta 1942. Še nekaj k imenu občine: Grad nad Baškim jezerom je bil v 12. od 14. stoletja v posesti rodbine Finkensteiner, potem je pripadal koroškemu vojvodi, ki ga je oddajal raznim oskrbnikom. Leta 1469 so živeli na Gradu dalj časa cesar Friderik, njegova otroka desetletni Maks in hčerka Kunigunda. Tu je vzljubil Maks lov na gamse in se naučil pri kmetih okolice tudi slovenščine. Kot poznejši cesar Maksimilijan I. je oddal grad v oskrbstvo svojemu prijatelju in lov-

Mojstri jazza v Ljubljani

V Ljubljani je bila v avditoriju letnega gledališča v Križankah od 3. do 6. junija mednarodna revija jazza. Začela se je v trenutku, ko so iz Amerike prileteli člani „JPJ“ kvarteta. Kmalu zatem je na isto letališče prispela tudi skupina znanega angleškega dixieland ansambla Chris Barber band iz Londona. Obe skupini so z avtobuso pripeljali v Ljubljano.

Poleg omenjenih ansamblov je na štirih festivalskih koncertih nastopala vrsta različnih skupin, katere je organizatorjem uspelo angažirati v okviru neverjetno nizke vsote.

Poleg orkestror jugoslovanskih radiotelevizijskih postaj, ki so že stari gostje festivala jazza in za katero je to skoraj edina priložnost v letu, da lahko izvajajo jazzovsko glasbo, je na festivalu sodelovala vrsta zelo zanimivih skupin iz tujine.

Tako je prvi večer festival odprl domači Plesni orkester ljubljanske RTV z dirigentom Jožetom Privškom in solistom trobentačem Duškom Gojkovičem, nadaljeval je kvartet odličnega romunskega saksofonista Dana Mindrile, ki je bil pravo odkritje prvega festivalskega večera — in že omenjeni angleški ansambel Chris Barber s pevko Ottilio Patterson.

Drugi večer je začel Plesni orkester RTV Zagreb z dirigentom Miljenkom Prohaskom s popolnoma novim festivalskim sporedom. Z orkestrom je nastopila poznana ameriška

pevka Helen Merrill — po rodu Jugoslovanka že dolgo živi na Japonskem.

V soboto je spored začel veliki Jazz-orkester beograjske radiotelevizije pod vodstvom Vojislava Simiča. Za „okrepitev“ so povabili svoje najboljše glasbenike, ki že dolgo igrajo v tujini: trobentača Mila Pavloviča in pianista Boro Rokoviča. Pa tudi bobnarja Branislava Kovačeva, tako sta bila v orkestru z Milivojem Radivojevičem — „Nafto“ kar dva bobnarja. Dalje je nastopil avantgardni nemški New jazz trio trobentača Manfreda Schoofa, večer pa so zaklju-

čili glasbeniki orkestra Radia Romanske Švice z izrednimi solisti.

Posebna zanimivost letošnjega festivala sta bili tudi dve filmski predstavi starih jazzovskih filmov v Viteški dvorani Križank. Predvajal in komentiral ju je jazzovski strokovnjak iz Münchna Joe Viera.

Zadnji, nedeljski večer je začela zagrebška skupina vibrafonista Boška Petroviča z nekaterimi odličnimi solisti vzhodnoevropskih držav. Sledil je nastop pozavnista in pevca Richarda Boona, ki nastopa s triom pianista Kennyja Drewa, festival pa je sklenila skupina, sestavljena iz raznih najboljših solistov, zato so jo imenovali Ljubljana-71 All-stars.

Šport doma in po svetu

AJAX OSVOJIL EVROPSKI POKAL PRVAKOV

Letošnji pokal evropskih nogometnih prvakov je osvojila nizozemska enajstorka Ajax, ki je v finalni tekmi v Londonu premagala grško moštvo Panathinaikos z izidom 2:0 (1:).

400.000 šil. nagrade, razkošen osebni avto, udobno stanovanje in dosmrtna pokojnina v višini 8.000 šil mesečno. Vse to so obljubili voditelji Panathinaikosa vsakemu svojemu nogometašu, če bi premagali Nizozemce v finalnem srečanju tekmovanja za naslov evropskega klubskega prvaka. Toda vse bogate nagrade niso pomagale nič.

Sicer pa je za Panathinaikos ostala vsaj tolažba, da se je prerinil v finale, kar je zanj že izreden uspeh. Poleg tega pa tudi zaslužek ni bil tak, da bi ga zametovali: 40.000 nizozemskih turistov, 20.000 grških sezonskih delavcev in 40.000 domačinov, ki so napolnili tribune, je plačalo za vstopnice rekordno vsoto 10.800.000 šil., h kateri je treba prišteti še 2.680.000 šil za pravice televizijskega prenosa. Teh 13.480.000 šil si bosta društvi razdelili na enaka dela med seboj, kar je seveda tudi (finančni) uspeh.

SEJEMSKI POKAL LEEDSU

V povratni finalni tekmi za pokal sejemskega mesta sta nogometni ekipi Juventusa in Leedsa igrali neodločeno 1:1. Angležem je ta izid zadostoval za osvojitve pokala, ker so v prvi tekmi v Turinu igrali neodločeno 2:2. V primeru izenačenja pa veljajo goli, ki so jih dosegli na tujem igrišču dvojno. Tako je britansko moštvo obdržalo pokal doma.

ZMAGA JUGOSLAVIJE IN REMI ITALIJE

Olimpijska nogometna reprezentanca Jugoslavije je premagala na Reki pred 5.000 gledalci v povratni tekmi amatersko moštvo Irske z 2:0 (1:0) in se je s tem

uvrstila v II. kolo kvalifikacijskega tekmovanja za udeležbo na olimpijskih igrah v Münchenu. Jugoslovani se bodo sedaj pomerili z moštvom Vzhodne Nemčije, ki je iz nadaljnje tekmovanja izločila olimpijsko moštvo Italije.

Švedska in italijanska reprezentanca sta igrali v Stockholmu remi 0:0. Tekma je bila lepa in razburljiva, čeprav se je zaključila brez gola. Po tej tekmi je Italija prva na lestvici in ima točko prednosti (7) pred Švedsko (6). Kot je znano, nastopa v tej skupini tudi Avstrija, ki je tretja in ima dve točki.

BOKS

Mehikanec Jose Napoles je v Los Angelesu ponovno osvojil naslov svetovnega prvaka boksarske welter kategorije. S tehničnim k. o. v zadnjem krogu je premagal Amerikanca Billyja Backusa.

● Jean Claud Bouttier je novi evropski prvak srednje teže. Po točkah je v Parizu premagal Carla Durana.

● Boksarski dvoboj v mladinski srednji

Za svetovno šahovsko prvenstvo

Sredi maja so se v Vancouvru, Moskvi, Las Palmasu in Seville pričela četrtfinalna srečanja med osmimi velemojstri, katerih cilj je bil vstop v polfinale in nato boj za naslov svetovnega prvaka.

Vsaka dvojica bi morala odigrati deset partij, toda v vseh primerih so se srečanja končala prej. (Dovolj je namreč, da eden od obeh kandidatov zbere vsaj 5,5 točke).

V Vancouvru sta se srečala B. Fischer (ZDA) ter M. Tajmanov (SZ). Gladko je zmagal Fischer s presenetljivim izidom 6:0.

V Las Palmasu je bil dvoboj med danskim velemojstrom B. Larsenom in predstavnikom NDR W. Uhlmanom. V polfinalu je prišel Larsen po devetih partijah s končnim izidom 5,5:3,5.

teži med Orsoliscem (Avstrija) in Golfarinijem (Italija) na Dunaju, je bil pravo razočaranje. Oba boksarja nista pokazala skoraj nič. Dvoboj se je končal v obojestransko zadovoljstvo neodločeno.

● Italijanski boksar Piero Del Papa, je zdržal komaj dve minuti in pol srčiti napad svetovnega prvaka srednje teže kategorije, Rondona. Po dvoboju so prepeljali Italijana takoj v bolnico, zaradi dozdevnega zloma čeljusti, katerega pa na srečo ni bilo.

ALPINIZEM

V Ljubljani so izbrali kandidate za odpravo, ki bo prihodnje leto skušala v himalajskem pogorju zavzeti sedemtisočak Kančendzonge. Odpravo bo vodil preskušeni himalajec Aleš Kunaver. Verjetno bosta v odpravi sodelovala tudi dva časnikarja.

KILLY SPET V ELEMENTU

Nekdanji olimpijski zmagovalec v alpskem smučanju Jean Claude Killy se bo po nekaj neuspelih poskusih spet poskusil pri filmu. Igral bo glavno vlogo v francosko-italijanskem avanturističnem filmu „Schuss“. Zgodba se odvija v nekem planinskem domu in bivši as bo lahko dokazal, kaj še zmore — na smučkah.

LIZ — MODNI KREATOR

Po nekajletnem premoru in uspešni shujševalni kuri se je Elizabeth Taylor vsa prerojena vrgla v vrtnice življenja. Ni se zadovoljila samo z vrnitvijo k filmu. S pomočjo svojega soproga Richarda Burtona je v Parizu odprla ekskluzivni boutique in napovedala konkurenco največjim pariškim kreatorjem mode. Oborožila se je z ekipo najboljših manekenk in za začetek tudi nekaj mladimi kreatorji. Kmalu pa misli presenetiti tudi z lastnimi kreacijami.

Z ozirom na to, da je Elizabeth večkrat izbrana za najbolj neokusno oblečeno žensko sveta, ves Pariz nestrpnost pričakuje to njeno presenečenje.

JOSIP JURČIČ:

JURIJ KOZJAK

Srcá, ki ima že druge pregreške na sebi, prime se kaj rada lakomnost posvetnega blaga. Vse te misli in želje pa so se rodile v sredi Petrovega srca; nikomur jih ni povedal, le stenam svoje izbe. Bile bi zakopane in svet ne bi bil nikdar znal zanje, ko bi jih ne bil Peter pozneje očitno pokazal.

DRUGO POGlavJE

Ti štibalarski tatjé
hujši so kakor volcjé.

Nar. pesem

Kakih petdeset let popred, preden se je pričela naša povest, prišli so cigani v naše kraje. Popred niso bili znani tod po Evropi in še današnji dan ne vemo za gotovo, od kod so za prvega prišli. Zgodopisci tedanjih časov pripovedujejo, da je tuj narod v Evropo priromal — rjave kože, neznane noše in tujega jezika. Ti čudni ljudje so se izdajali za kristjane, rekši, da pridejo iz Egipta. Imeli so morda izprva tudi lastne kralje. Kmalu pa so se razšli v drhalih po vseh evropskih deželah, kjer so si skoraj povsod prebivalce razdražili zavoljo svojega lenega pohajkovanja in pa še bolj zavoljo tega, ker so preradi tega ali onega ogoljufali in le slabo ločili, kaj je moje, kaj tvoje.

Bilo je poletnega večera. Sonce je bilo komaj še za dve pedi visoko. Pod gradom Kozjakom v grmičju si je bila postavila ciganska drhal šotore. Umazane rjuhe so bile pretegnjene po zakajenih slemenih, iz palic npravljenih.

Pred šotorom so kurili ogenj. Velik kotel je visel nad plamenom in mlad kuštrav cigan je mešal po njem z leseno kuhalnico. Na ražnju je obračala na pol osmojeno četrt ukradenega kozla majhna ciganka črnih velikih oči. Večidel so bili šli cigani po bernjavi in goljufiji v bližnje vasi; le malo jih je bilo v šotoru. Vračali pa so se zmerom bolj z nabranim brašnom: s špehom, maslom in drugo ropotijo.

Glavar tega krdela, velik, suh cigan s svetlimi očmi, dvigne se naposled, pokliče mladega kuštravega fantina, ki je kupal, in oba koračita mimo koščatih konj in oslov, ki so po navadi ciganom tovore prenašali iz kraja v kraj, od vasi do vasi.

„Slušaj, dečko,“ pravi cigan mlajšemu, „doboš si danes lahko dobrega konja tu gori v gradu. Uren bodi, jaz ti pomagam. Hlapce bo tvoja mati premotila, ti odvežeš konja, prvega pri vratih, vrane barve, in ga odpelješ do velikih vrat, tam te čakam jaz, vse drugo bom storil potlej sam.“

„Bodem, oče! In konj bo moj, si rekel?“ odgovori mladi.

„Ti ga boš jezdil. Jutri gremo čez mejo, nihče ga ne bo videl v naših rokah. Kadar pridemo čez mejo, lahko ga prodamo.“

Na poslednjo misel je hotel mladi ciganič nekaj ugovarjati, vendar osorni pogled starejšega utiši ga na mah.

Oba gresta tiho navzgor po grajskem potu. Ko pa storita ovinek, da bi ju bil mogel grajski vratar s svojega stražišča videti, ogneta se vstran. Dospeta do ozidja. Dolgin, mlajšemu oče, se pripogne, sin skobacá mu na hrbet, od tod na ramena. Potem se dolgin počasi spne s svojim živim tovorom pokonci ob zidu.

„Dosežeš?“ vpraša stari.

„Manjka za pol komolca,“ odgovori fante in spenja roke, da bi se vrh zida poprijel in gor splezal. Ciganski oče se postavi še bolj tik zida, stopa na prste in daljša rame, kolikor more. Zmerom pa so bile sinu roke za pedenj prekratke. Stari cigan kolne med zobmi in strese nevoljen

sina raz sebe. Iz kamnov, ki so odkrhnjeni od zida ali strehe ležali krog ozidja, napravita si podlogo. Oče stopi nanjo in kmalu je klečal mladi cigan na zidu.

„Vidiš konjski hlev?“ vpraša oče od zidolaj.

„Vidim in mater vidim na dvorišču,“ odgovori maček ciganski na zidu.

„Hoj! Glej, da mi izvedeš tiho konja iz hleva in ga priženeš ob zidu do vrat; ako ne, varuj se me! Jaz te počakam pri vratih.“ Tako je govoril šepetaje dolgin svojem sinu na zid. Ta pa ni poslušal do kraja očetovih besed. Naglo ga je zmanjkalo z zida v dvorišče.

Medtem so se zbrali grajski hlapci konec konjskega hleva okoli stare ciganke. Drug drugega so klicali in našlo se jih je bilo veliko okrog babure, stare ciganke, ki je vedela mnogo povedati.

„Od kod ste pa, vi ciganje?“ vpraša jo prvi hlapec.

„Daleč semkaj smo prišli iz egiptovske dežele,“ govori ciganka, po strani se pa skrivaj proti hlevu ozira, „iz egiptovske dežele; veste, kje je to?“

„Nu, slišal sem o njej v pridigi,“ pravi stari vojni hlapec Ožbe. „Na Nemškem sem bil marsikje; tudi dol na Hrvaško in na Češko smo šli z mečem — še z rajnkim gospodom, v Egiptu pa še nisem bil.“

„To mora biti za devetim morjem,“ dostavi tretji hlapec.

„Res je,“ pravi zopet ciganka. „Sv. Jožef in Marija sta potovala z otrokom Jezusom v Egipt. To ste slišali. Mi ciganje, ne mi, naši očetje niso hoteli sprejeti Jezusa in Marije in zato moramo sedem let romati po vsem svetu, vse križem, ljubi prijatelji, za kazen romati!“

„Sedem let, pravite,“ oglasi se hlapec, „tedaj treba vas zapoditi s palico, zakaj pa že romate, kar imam jaz zobe v čeljustih?“

Nato vstane krohot in smeh na dvorišču.

„Stoj, ljubi moj prijatelj! Meniš, da bi mi ne šli radi domov, ko bi mogli; pa zavirajo nas zadržki mnogovrstni;

RALPH URBAN:

KRALJICA LEPOTE

Humoreska

Lilly Carin se je tako rekoč čez noč razvila iz deklice v lepo, zrelo žensko. Dobila je prvo nagrado na lepotni tekmi, ki jo je bila razpisala neka ugledna ilustrirana revija, in zdaj so jo začeli vse križem obsipavati s pozornostjo in častmi.

Njen šef, ki je bil zadovoljen, da se je posredno tudi sam proslavil, ji je dejal, naj si vzame dopust, kolikor ji ga je pač potrebno do konca ceremonije razdelitve nagrad. Prijateljice so začele na skrivaj primerjati sebe z njo. Na ulici so se ji približevali nepoznani gospodje, a njen dobri znanec Roman, ki se dotlej na videz ni dosti zanimal zanjo, je zdaj privihral v njeno sobo z vprašanjem:

„Kdaj se poročiva?“

„Kako to, da se ti zdaj tako mudi?“ se je začudila Lilly. Prej je namreč Roman, kadar se je zasukal pogovor v to smer, takoj začel govoriti o njeni strogi in čudaški materi.

„Čisto razumljivo,“ je dejal Roman in zategnil glavo med ramena. „Veš, za mater bova že našla kako rešitev, ker je nesmiselno, da se večno loviva po ulicah...“

„Hm,“ se je namrdnila Lilly. Pazljivo ga je motrila. Njegov običajni ironični ton govorjenja in tista velika samozavest sta dočela izginita. Naposled mu je rekla:

„Da boš torej: ti si že peti, ki si se mi ponudil za moža v zadnjih dveh dneh. To pomeni, da so bili drugi, ki so me kaj malo poznali — eden izmed njih pa me sploh ni poznal — hitrejši od tebe. Ti se sicer lahko sklicuješ na stare pravice, a prav zato si imel tudi prej dovolj časa. Nekoliko bom premislila vso stvar in ti potem sporočila, za koga sem se odločila.“

Ko pa ga je zapuščala, je zavita v duh parfumov mahljala z dragoceno torbico v roki — parfum in torbico ji je poklonila neka veleblagovnica — ni več mislila na Romana, ampak na lastnika tovarne nogavic, ki ji je že pet dni zapovrstjo pošiljal prekrasno cvetje.

Potem ko so jo nekaj dni oblegali novinarji, fotografi ter znani in neznani oboževalci, so ji začeli popuščati živci. Sklenila je oditi v neko majhno letoviško mesto, da bi preživela tistih štirinajst dni dopusta, ki so bili v zvezi z nagrado za naslov kraljice lepote. V tišini tega mesteca je nameravala pretehtati vse mamljive načrte za bodočnost. Tako na primer jo je neko znano modno podjetje vabilo za glavno manekenko, na treh krajih so ji ponujali službo privatne tajnice, lahko pa bi nastopila tudi v neki manjši vlogi v filmu. Lilly je imela 22 let in

zdaj si je lahko prvokrat privoščila svobodo brez kakršnegakoli nadzorstva.

Pređen se je vlak premaknil, se je oprezno nagnila skozi okno in pogledala na peron. Dva moška sta se sprehajala po peronu in eden je brž dregnil drugega, nato pa sta se oba obrnila in začela buljiti vanjo. Spoznala sta jo. Tam je stalo v gruči nekaj šolar; tudi one so jo spoznale in ji mahale z rokami. Prodajalec časopisov se je s svojim vozičkom ustavil pod njenim oknom in ji smehljaje pokazal časopis, na katerega naslovni strani je bila njena slika.

Po nekaj urah vožnje se je vlak ustavil na majhni postaji, kjer je morala Lilly Carin izstopiti. Začudila se je množici ljudi, ki jih je bil ves peron poln. Začeli sta igrati dve godbi hkrati. Na levi strani postajnega poslopja so gasilci intonirali neko himno, na desni pa je godba strelske družine zaigrala „Prihod gospodov“. Prekrasno je bilo vse to za Lilly. Na sredi perona je bil bržkone odbor za sprejem tem so pričali številni celindri, bele kravate in rdeči obrazi, med katerimi je stala tudi belooblečena deklica s šopkom cvetja v rokah. Neznansko vznemirjena spričo tako veličastnega in spontanega sprejema, se je Lilly zmedla in ni vedela, kaj in kako

naj spregovori. Za vsak primer je stala minuto, dve pred vagonom ter z očarljivim nasmehom gledala ganljivo razpoloženo množico, nato pa je veličastno odšla čez peron in nalahno zibajoč se pristopila k odboru, medtem ko je množica navdušeno vzkliknila: „Bravo, bravo!“

Lilly se je obrnila do najdebelejšega in najvišjega moža s cilindrom na glavi. Stala je pred njim in mu prisrčno ponudila roko.

„Zelo me veseli mlada gospodična.“ ji je dejal mož z izrazom začudenja na licu. „Oprostite, brž pojdite odtod, ker moramo zdaj pozdraviti našega nagrajenca. Glejte ga, že prihaja.“

Lilly je udarila vsa kri v glavo. Počasi se je obrnila in se zagledala v kapo nekega mladega hotelskega uslužbenca, ki je mahal.

„Gospodična Carin?“ je vprašal. „Smem odnesti vašo prtljago? Tam čaka naš avtomobil. Veste, danes je tu vse narobe, ker je plemenski bik neke kmetije dobil prvo nagrado. Njegov lastnik je prispel s istim vlakom kot vi in zdaj ga bodo slavnostno sprejeli.“

Lilly je pristopila do avtomobila in brez besede vstopila vanj; ko je „prišla k sebi“, je sedla v kot. V hotelu se je takoj zaprla v svojo sobo in ves dan je ni bilo na sprehod. Drugi dan zjutraj je zaprosila za brzojavni list in nato je odposlala svojemu prijatelju Romanu brzojavko: „Dragi! Strinjam se z vsem. Takoj pridi! — Lilly.“

Dober svet

(Koroška pravljica)

Kmetica, ki je bila bolj lena, je šla s srpom na žitno polje. Obstala je pred njivo in globoko vzdihnila:

»Oh, velika njiva, kdaj boš požeta?« Nato je odšla domov, ne da bi se poprijela dela.

Drugi dan je šla zopet na njivo in globoko vzdihnila:

»Oh, velika njiva, kdaj te bom požela?« In zopet je šla domov, ne da bi bila kaj storila. Njen mož pa jo je opazoval in ni mu bilo prav, da se ne loti dela.

Tretji dan je šel mož skrivaj na njivo in se je skrival v žito. Ko je prišla žena ob določenem času zopet na njivo in zaklicala:

»Oh, velika njiva, kdaj te bom požela?« je začula iz žita:

»Danes malo, jutri malo;

bolj boš hitela, prej boš požela.«

Bil je njen mož, ki ji je odgovarjal. Vesele je hitela žena domov, da sporoči možu, kaj ji je odgovoril angel varuh — tako je ona mislila. Medtem pa je tudi mož neopazeno prišel domov in se lotil svojega dela. Na dolgo in široko je žena pripovedo-

vala možu, kakšen odgovor ji je dal angel varuh.

Četrti dan je šla kmetica zopet s srpom na njivo: to pot pa se je res lotila dela. Tako ji je šlo od rok, da je bila njiva v kratkem požeta. Iz srca je bila vesela in svojemu angelu varuhu kvaležna za dober svet.

Sam se je naznanil

Gospa je vabila na družaben večer. Na vabilo je hotela napisati: »Družaben večer od šestih do osmih«. Možu ni bilo prav, češ, gostom se vendar ne sme predpisovati, kdaj naj gredo domov. Tako sta napisala le: »Vabilo na družaben večer — začetek ob šestih«. Uspeh oziroma posledice: Bilo je že po polnoči, ko so se gostje še vedno veselo zabavali na račun gostiteljev.

Kmalu po eni pa se je pojavil policist in rekel, da se je nekdo izmed sosedov pritožil zaradi poloma in hrupa. Gostitelja sta bila vsa iz sebe:

»Saj ni mogoče, da bi se kdo izmed sosedov pritožil!«

KMETOV JOŽA:

Tiha bolest

*In ti povedala mi nisi,
ko pri astrah sva sedela,
da so misli tvoje daljne,
da so pesmi tvoje daljne.*

*Dekle, saj vem, joj, vem,
da plamen vroč ti ugasnil je v očeh,
da tiho, v dušo trudna,
daljna zrla je bolest...*

*In ti povedala mi nisi,
da so mimo pesmi moje šle,
da so mimo misli moje šle...*

*Dekle, saj vem, joj, vem,
da so ti cvet mladosti zlate
vzele misli prebogat...*

HUMOR

Preveliki izdetek. — „Kam se pelješ, Jože?“ — „V Benetke. Na poročno potovanje grem.“ — „Sam?“ — „Žena je Benetke že videla, zato je ostala doma.“

Prvič v šoli. — „Ali bi še kdo rad kaj vprašal?“ pravi učitelj Bolha ob koncu prve učne ure. — Boštjanov Janez dvigne roko: „Prosim, gospod učitelj, kdaj bomo imeli počitnice?“

Učinkovito. — Gospodična Brenta pride v trgovino za pisalne potrebščine in zahteva svinčnik. — „Mehkega ali trdega?“ jo vpraša prodajalka. — „Trdega,“ odgovori gospodična Brenta, „opomine bom pisala.“

Logika. — „In ta nesramnež mi je dejal, da govorim logično!“ — „Kaj pa pomeni ta beseda?“ — „Ne vem, a za vsak primer sem mu primazal zaušnico.“

Beračevo maščevanje. — „Gospa, če mi ne boste ničesar dali, vas bom priporočil svojim tovarišem.“

Med prijateljicami. — „Snoči sem dejala Ivanu, da ga ne maram več videti.“ — „In kaj je storil?“ — „Luč je utrnil.“

Policist se ni dal odgnati:

»Nekdo se je pritožil, to zadostuje!«

Gostje so se drug za drugim začeli poslavljalati. Ko je zadnji odšel, se je žena obrnila k možu:

»Rada bi pa le vedela, kateri izmed sosedov se je pritožil zaradi hrupa!«

»Jaz!« je odvrnil mož.

kaj ti pravim, prijatelj, ti bi me ne mogel razumeti.“

„Lej, lej,“ odgovori peti hlapec, „ali meniš, da bi tudi ti znala kaj, kar mi ne bi? Morda celo kakor naš gospod Peter,“ pri tej besedi se ozre, ali ga ni kdo čul, „naš gospod Peter, ki zna brati in se na zvezde ume?“

„Daj mi dlan, prijatelj moj, in povem ti, kaj se ti je zgodilo in kaj se ti bo še.“

„Prijatelj nisem tvoj, starka! Nekaj bi ti pa dal, ko bi mi povedala, kaj bo z menoj. Kje pa poznaš, kje?“ Rekši, ji pomoli dlan.

„Potrpi, potrpi! Ti si bil dvakrat v smrtni nevarnosti, še v tretje boš; to se pa ne bere, ali jo prestojiš. Pač, nemara da jo boš. Enkrat si se mislil ženiti, pa ti niso pripustili. Ženil se pa boš čez leto in dan in mlado vdovo vzel,“ prerokuje ciganka.

„Ti gotovo po metli hodiš na Klek. Vse ti ugame baba.“ Tako vzklikne hlapec in vsi naenkrat hoté zvedeti prihodnje svoje usode.

Ciganka si izmišlja, laže in prerokuje jim zavrstjo. Dobro pazi, da bi ne zinila nobene, ki bi vsakemu ne bila za silo prav obrnjena. Kozjaški hlapci so strmé menili, da imajo zlodejko s Kleka pri sebi, zakaj vsak je mislil in trdil, da mu je skoraj vse po pravici in resnici razodela.

Ko so se hlapci razmišljeni s ciganko pogovarjali, pride graščak, gospod Marko Kozjak, na drugi konec dvorišča. Vidé, da so se hlapci v drhal zbrali, hoče zvedeti, kaj imajo. V ta hip pa mu naproti priteče sinček, šestletni Jurij, in govori: „Oče, pojdite gledat, pojdite! Tu hlapec je našega vranca odpel in ga žene venkaj. Jaz sem mu rekel, naj ga pusti, pa me je hudo pogledal in hotel me je prijeti. Pojdite!“

Rekši, vleče deček gospoda k vratom. Tu zagleda Marko ciganskega fantina, kako si prizadeva splezati na njegovega najlepšega konja.

Jeza zgrabi graščaka, ko vidi, da se mu človek predrzne

na belem dnevu njegovo najljubšo blago iz zaprtega hleva ukrasti. Na skok je bil pri tatu.

„Kaj boš,“ zagrmí mlademu ciganu na uho, da mu pretrese strah vse ude od pete do glave in se z mesta ne gane. „Kaj imaš tu? Od kod si se pritepel?“ In gospodar Marko ga z vso močjo z debelo palico mahne, da cigana kri zalije in zgrne se na tla. Konj zdirja na dvor. Hlapci priteko na krik malega cigana; skozi velika vrata pa stopi dolgin, stari cigan. Grozovito pogleda vse pričujoče, pobere krvavega, omedlelega ciganiča in ga odnese. Na vratih se obrne in glasno spregovori: „Le ogledi me, grad, in ti, gospod njegov! Ako se mojemu sinu ne zaceli rana, ki si mu jo naredil, pomnil me bodeš!“ Zatem naglo odide. Tudi ciganke je zmanjkalo. Hlapcev se ni nobeden upal ganiti. To ni bil človek — so menili — ki je tako prišel, ko bi ga bil iz klobuka stresel. To je moral biti tisti, ki križe delamo pred njim. Gospod pa se je hudoval nad hlapci: „Zakaj puščate take ljudi v grad!“

Drugi dan že ni bilo več ciganskih šotorov pod Kozjakom. Grajski so bili pozabili nanje, nikomur ni bilo mar, zakaj v tedanjem času je bil svet vsega vaje; nič posebnega se jim ni zdelo, ako je kak tepež tudi krvavo plačilo prejel.

TRETJE POGlavJE

Mi čvrsti Slovenci smo, gremo na boj za pravdo, za dom, za cesarja; zakonu domačemu viteški roj, protivnemu — groza viharja.

Koseski

Mladi Jurček Kozjak je stal z očetom pod košato lipo na malem vrtiču za gradom. Sonce je zahajalo. Otožno je gledal bogati gospodar tja v daljne kraje čez modre gorice in zelene ravnice, ki so mu ležale pred očmi. Morda je mislil na svoje mlade vojne tovariše, ki so padli v bridkem

boju ali pa še prebivajo v daljni deželi; morda mu je bila prišla na misel rajnica žena, kajti obračal se je k sosedu, gradu Šumberku; ali pa je premišljal, kaj bode v prihodnosti z deželo, ki ga je rodila in vzgojila.

Iz te zamišljenosti ga prebudi modrooki sinek, vprašaje: „Oče, kdaj greva v Stično po očeta Bernarda, ki me bo brati učil, kakor ste rekli?“

„Jutri,“ odgovori oče.

„Kajne? Jaz pojezdím z vami.“

„Ako boš priden,“ odgovori oče.

Pride pa v tem hipu stara hišna naznanjat gospodarju, da je vratar odprl tujemu gospodu. Precej odide gospodar gosta sprejemati in po stari navadi pogostiti. Stara služabnica pa se usede h gospodiču in jame z urnim ženskim jezikom razkladati stare pravljice in pripovedi mlademu dečku, ki ga je pestovala nekdanj in ljubila bolj, kakor da bi bil njen.

Medtem najde gospodar Marko v svojem gradu starega znanca iz mladih let, ko je bil še na vojni v nemških deželah. Nič navadnega ni bilo, da je prišel iz daljnih krajev prijatelj prijatelja obiskat. Zato se je tudi Marko Kozjak začudil, videvši viteza na svojem domu. Precej ko se pozdravita, vname se med njima govorica.

„Nikdar ne bi bil pričakoval te sreče,“ spregovori domačin tujemu vitezu, „nikdar ne bi bil mislil, da te bom pod svojo streho gostil s svojim vinom; kaj posebnega te je moralo pripeljati v našo deželo, da si obiskal starega prijatelja. Govori tedaj in ne boš zinil želje, da bi ti je jaz ne izpolnil, ako je v moji moči.“

„Prav sodiš, prijatelj Marko Kozjak! Nekaj posebnega me je pripeljalo v deželo. In ker sem tu, vem, da ne smem mimo prijatelja, kakor si ti, zlasti ker potreba mi je ravno tebi enakih. Toda motiš se, ako meniš, da iščem pomoči zase; iščem po krepkih rok za cesarja,“ je rekel vitez.

(Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 20. junija, 7.00—7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 21. junija: 13.45—14.30 Informacije — Za našo vas — TOREK, 22. junija: 13.45—14.30 Informacije — Športni mozaik — Od popevke do popevke — SREDA, 23. junija: 13.45—14.30 Informacije — Za naše mlade poslušalce — Ura pesmi — ČETRTEK, 24. junija: 13.45—14.45 Informacije — Po sledih starih šeg in navad (Neža Dobajc iz Rikarje vesi pripoveduje). — Godba na pihala — PETEK, 25. junija: 13.45—14.30 Informacije — Slovenske narodne in ponarodele — SOBOTA, 26. junija: Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 14.00—14.20 Pesem povezuje (poje moški pevski zbor slepih iz Maribora. Dirigent: Tine Colnarčič). —

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 20. junija: 13.15 Evropsko prvenstvo v boksu za amaterje — 14.30 Svetovne avtomobilске dirke formel I — 16.15 Za otroke od 11. leta dalje: Flipper — 16.40 Za mladino od 14. leta dalje: Stik — 17.10 Za družino: Svet pisemske znamke — 17.35 Glasba pokrajine. Vinska cesta — 18.10 „Fridolin“, za lahko noč — 18.15 Cirkuški direktor Johnny Slate — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.10 Kristijan v času — 20.15 Mlada ljubezen v Rimu, film — 21.40 Dunajski filharmoniki — 22.35 Čas v sliki — 22.50 Waldbrunn bere Guarešija. —

PONEDELJEK, 21. junija: 18.00 Znanje — aktualno — 18.20 „Ribič Dagobert“, za lahko noč — 18.25 Avstrija — slika z Južno Tirolsko — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Omer paša — 21.25 Poštni predal 7000 — 21.40 Prometni obzornik — 22.40 Čas v sliki. —

TOREK, 22. junija: 18.00 Angleščina — 18.20 „Ribič Dagobert“, za lahko noč — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Zahodno od Santa Fé — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zgodbe z Dunaja 21.00 Gledališče in diskusija — 23.05 Čas v sliki. —

SREDA, 23. junija: 10.00 TV v šoli: Kaj lahko postanem? — 10.30 Avstralija — 11.00 Mlada

ljubezen v Rimu — 16.00 Za otroke od 6. leta dalje: Počitniško potovanje — 16.45 Za otroke od 11. leta dalje: Mednarodni mladinski magazin — 17.05 Vrtni otok — 17.30 50-letnica tovarne Plansee Reutte — 18.00 Francoščina — 18.20 „Ribič Dagobert“, za lahko noč — 18.25 Avstrija — slika — 18.50 Ena preveč v Fourlezannu — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.15 Izgubljeni konec tedna, film — 22.50 Čas v sliki. —

ČETRTEK, 24. junija: 10.00 TV v šoli: Gospodarska znanost: Zlato — 10.30 Od celine do celine — 11.00 Francoščina — 11.30 Resna knjiga ali listi z datumi — 12.00 Obisk razstave Oskarja Kokoške — 18.00 Italijanščina — 18.20 „Ribič Dagobert“, za lahko noč — 18.25 Šport — 18.50 Zmerom, kadar vzame pilule — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Vprašanja za hitro misleče — 21.30 Svet knjige — 22.30 Čas v sliki. —

PETEK, 25. junija: 10.00 TV v šoli: Pojte Gospodu novo pesem — 10.30 Gradiščanska — 11.00 Izgubljeni konec tedna — 18.00 Življenje in čas s krščanskega vidika — 18.20 „Ribič Dagobert“, za lahko noč — 18.25 Avstrija — slika — 18.50 Cesarčin sel — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kadar oče s sinom — 21.15 Od krone sv. Štefana do državnega orla — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Vesel konec tedna. —

SOBOTA, 26. junija: 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: Hiša — 16.55 Za otroke od 6. leta dalje: Pes in mačka — 17.05 Za mladino od 14. leta dalje: Kaj lahko postanem? — 17.35 Za družino: Seržant Preston — 18.00 Tedenski magazin — 18.20 „Ribič Dagobert“, za lahko noč — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Holedanerski belec“, ljudska burka — 22.00 Šport — 22.30 Čas v sliki — 22.35 Srečno pot — 22.40 „Vpitje ponoči“, kriminalni film. —

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 18. junija: 17.45 Otroški spored — 18.15 Obzornik — 18.30 Glasbena oddaja — 19.00 Mestece Peyton — serijski film — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Doktorja Jerryja čarobni

napoj — ameriški film — 22.15 Glasba iz studia B — zabavno glasbena oddaja — Poročila

SOBOTA, 19. junija: 16.15 Obzornik — 16.30 Plus pet — mladinski quiz — 17.30 S kamero po svetu: Ljudje ob Indijskem oceanu — 18.00 Madrid: Evropsko prvenstvo v boksu — finale v odmoru propagandna oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Festival vojaških orkestror — prenos 22.05 Maščevalci — serijski film — 22.55 TV kažipot — 23.10 Poročila. —

NEDELJA, 20. junija: 9.30 Pet minut po domače — 9.35 Kmetijski razgledi: Kramljanje domačih živali — 10.00 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja: Pika Noga-vička, Plus pet — 12.35 Mestece Peyton — serijski film — 13.25 TV Kažipot (do 12.55) — Športno popoldne — 18.00 Ko nisi več človek — angleški film — 20.00 TV dnevnik — 20.35 A. Marodič: Direktor — oddaja Mali oglasi — 21.40 Poročila — 21.55 Športni pregled. —

PONEDELJEK, 21. junija: 16.40 Odprta univerza — 17.35 Wilde: Srečni princ — II. del — 18.00 Risanka — 18.35 Ljudje v soseski — 19.05 Mladi za mlade — 20.00 TV dnevnik — 20.35 M. Pignol: Fabien — I. del — 21.35 Kulturne diagonale — 22.40 Poročila. —

Neofašisti slavijo volilno zmago

Premik na desno je šokiral Italijo

V Rimu so v torek neofašisti, tako imenovana stranka „Socialnega gibanja“ (MSI), slavili pomembno volilno zmago, saj je demokratska stranka nazadovala na račun fašistov, ki so, zlasti na Siciliji več ko podvojili število glasov.

V nedeljo je šla na volišča skoraj ena petina vseh italijanskih volivcev ali sedem milijonov tristo tisoč. Zatorej te volitve niso dale verjetnega testa za politično usmerjenost vse Italije in ne moremo trditi, kljub velikemu porastu fašističnih glasov, da gre za prepričljiv vzorec, kajti to so bile le delne upravne volitve v južni in srednji Italiji ter Genovi. A kljub temu daje misliti, kajti fašisti so skoraj povsod pridobili 10 do 20 odstotkov glasov.

Po volitvah so predstavniki strank podali izjave o volilnih izidih. Seveda je bil najbolj hrupen tajnik fašistične stranke (MSI) Almi-

TOREK, 22. junija — 17.45 E. Peroci: NINA IN IVO — 7. del — 18.00 Risanka — 18.30 Srečanje v studiu 14: Barry Noble — 19.00 Oceanografija: Zaščita Jadrana — 19.30 Nevarni domovi — izobraževalne oddaje — 19.40 Pet minut za boljši jezik — 20.00 TV dnevnik — 20.40 Obračun med gangsterji — francoski film — 22.30 Nočno: Herman Vogel — 22.50 Poročila. —

SREDA, 23. junija: 17.45 Pika nogavička — švedski film — 18.30 Zabavna glasba — 19.00 Od filma do filma — 19.30 Po sledih napredka. — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Teh naših 50 let: Leto 1949/1950 — 21.15 Ljudje na cesti — 21.45 D. Božič: JAGO — glasbena oddaja — 22.30 Poročila. —

ČETRTEK, 24. junija: — 17.45 F. Levstik: Kdo je napravil Vidku srajčico — 18.00 Glasbeni Cibern: Tehnika — 18.15 Obzornik — 18.30 Družine — poljudno znanstveni film — 19.05 Enkrat v tednu — 19.20 Vse življenje v letu dni — serijska oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Četrtekovi razgledi — 21.35 Kondratjuk-Ziolkowski: Kako se pride do denarja, žensk in slave — TV igra — 22.05 400 let slovenske glasbe: Primož Ramovž — 22.50 Poročila. —

rante, ki je dejal, da so edini zmagovalci. Dokazalo se je, da je njih politika pravilna in da so krščanski demokrati plačali svoje odprtje na levo. Almirante je mnenja, da so volivci jasno povedali, da hočejo red in skupno družbo ter je v tej zvezi javno ponudil svoje sodelovanje pri oblasti.

● **Pet oseb je izgubilo življenje**, 15 pa je bilo ranjenih, ko je na glavni cesti med Atlanto in Birminghamom v ZDA eksplodiral tovornjak, naložen z dinamitom. Popokale so celo šipe v hišah, ki so bile osem kilometrov oddaljene od kraja nesreče. Žrtev ni bilo mogoče identificirati.

● **Na ameriškem trgu je vse več magnetofonskih trakov**, na katerih so posneti pasji laježi. Namenjeni so predvsem za obrambo pred vlomilci.

Vulkanska dejavnost Etne

Pred 14 dnevi smo v našem listu poročali, da lava vulkana Etne nevarno ogroža vasico Fornazzo ob vznožju ognjenika. Iz Catanije poročajo, da bruhanje vulkana sedaj ni nevarno za to vasico. Lava je še oddaljena od kraja 3 km.

Dejavnost vulkana se je zmanjšala. Vulkanologi so odšli na področje pri 1.800 m, da bi ugotovili dejansko stanje na tistem področju.

Od petih žrel, ki so se odprla pred dnevi v višini 1.800 m delujeta samo dva. Eden od tokov žareče gmote je zdrsel proti koritu hudournika Cubanie, ki pa ni mogel sprejeti lave, ker je že prenapolnjen z gmotami prejšnjega izbruha. Tok se je zato usmeril nekaj čez 1.700 m ter je dajal vtis, da se je tam odprlo novo žrelo.

Novi vulkanski izbruh je privabil številne turiste, posebno tujce, ki so si hoteli ogledati od blizu delovanje ognjenika. Lava, ki

prihaja iz novih žrel teče v smeri jugogogovzhoda, ter je do sedaj preplavila področje Pietra Cannone južno od visoke planote „Piano dei Tartari“. V zadnjih urah je uničila nasade orehov. Čelo lavinega toka meri okoli 40 m.

HOČETE ZIDATI?

Vedno in vsak čas na razpolago odjemalcem

FERLACHER BETONWERK

J. Pagitz, Ferlach — Borovlje

Tel. 0 42 27 /375

(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

Za naše podjetje iščemo pleskarske pomočnike in vajence.

Stanovanje na razpolago.

Kličite nas telefonsko
85 1 74, Klagenfurt — Celovec

Hans Scarsini

plesarski mojster
Königsberger Straße 20

PRODAM VEKEND (WOCHENENDHAUS)

dve kleti, dve sobi, veža, balkon, elektrika, vodovod, cesta do hiše, 350 m² sveta, 200 m od avtobusne postaje. Krasna sončna lega.

MATEVŽ LAUSSEGGER

SLOVENJI PLAJSBERK št. 18c
9163 PODGORA

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega očeta

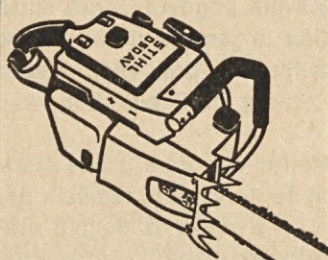
Filipa Partla, pd. Kosma

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in molili ter rajnega v tako lepem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Še posebno se zahvaljujemo domačemu župniku g. Martinu Škorjancu za lepe poslovilne besede ter gg. duhovnikom msgr. dr. J. Hornböcku, ravnatelju dr. P. Zablatniku, J. Vošnjaku in dr. p. Marjanu Šefu iz Maribora za opravila pri pogrebu. Nadaljna zahvala gre nadzorniku dr. V. Inzku za slovo v imenu „Kočne“, cerkvenemu in društvenemu zboru za ganljivo petje na domu, med božjo službo in ob odprtem grobu ter dr. St. Jelenu za zdravniško pomoč.

Mače, v juniju 1971.

KOSMOVA DRUŽINA

STIHL 050AV

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomschek

ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2

9141 Eberndorf — Dobrla vas

Telefon 0 42 37 — 246

Oglejte si zaloge in kupite ugodno!

Vse iz ene roke

KOTMARA VES

KÜTTMANNSDORF

tel. 0 42 22—79 11 17

■ BETONSKO PODJETJE

■ VELETRGOVINA ZA GRADBENI MATERIAL

WOLFSBERG, tel. 0 43 52—29 91

Lahko si pa ogledate tudi najlepšo razstavo ploščic Avstrije.

Dostavljamo tudi v sobotah.

Informacije dobite v vseh zadevah v Kotmari vesi ali pa v Wolfsbergu.